Polisi Cynllunio Cymru

Nodyn Cyngor Technegol 15
Datblygu, llifogydd ac erydu arfordirol

Hydref 2019

Fersiwn ymgynghori

Cynnwys

1 Cyflwyniad
2 Llifogydd a pherygl arfordirol a chreu lleoedd
3 Cefndir
4 Egwyddorion y Nodyn Cyngor Technegol
5 Map Llifogydd Cymru
6 Natur datblygu neu ddefnydd tir
7 Llifogydd a’r system a arweinir gan gynllun
8 Perygl llifogydd dŵr wyneb a chyrsiau dŵr cyffredin
9 Perygl arfordirol – erydu a llifogydd
10 Cyfiawnhau lleoliad datblygu
11 Derbynioldeb canlyniadau llifogydd
12 Asesiadau o Ganlyniadau Llifogydd
13 Dylunio Cydnerth
14 Ystyriaethau penodol ar gyfer ceisiadau cynllunio

1. Cyflwyniad

1.1 Dylid darllen y Nodyn Cyngor Technegol (TAN) hwn ar y cyd â Pholisi Cynllunio Cymru (PCC). Dylai PCC a TAN 15 gael eu cymryd i ystyriaeth gan awdurdodau cynllunio yng Nghymru wrth baratoi cynlluniau datblygu ac yn ystod y broses o benderfynu ar geisiadau cynllunio. Gallant fod yn berthnasol i benderfyniadau ar geisiadau cynllunio a byddant yn cael eu cymryd i ystyriaeth gan Weinidogion Cymru ac Arolygwyr Cynllunio wrth benderfynu ar geisiadau ac apelau a ddaw ger eu bron.

1.2 Mae'r TAN hwn yn cynnig arweiniad technegol sy'n ategu'r polisi a nodir yn PCC mewn perthynas â datblygu a pherygl llifogydd, a datblygu ac erydu arfordirol. Mae'n fframwaith ar gyfer asesu risgiau sy'n deillio o lifogydd afonydd, llifogydd arfordirol a llifogydd dŵr wyneb, ac o erydu arfordirol, yn ogystal â chyngor ar ganlyniadau'r risgiau ac ar addasu i berygl llifogydd a byw gydag ef.

Nid yw'r fersiwn Ymgynghori hon yn disodli'r canllawiau presennol yn y fersiwn gyfredol o Nodyn Cyngor Technegol 14, a gyhoeddwyd ym 1998 a Nodyn Cyngor Technegol 15, a gyhoeddwyd yn 2004. Dylai Cynlluniau Datblygu a phenderfyniadau cynllunio ddal i gyfeirio at y dogfennau hynny, nes bod fersiwn wedi'i diweddaru o TAN 15 yn cael ei chyhoeddi gan Lywodraeth Cymru a bod TAN 14 yn cael ei ganslo

2. Llifogydd, erydu arfordirol a chreu lleoedd

2.1 Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi mai creu lleoedd cynaliadwy yw uchelgais cyffredinol y system gynllunio. Er mwyn cyrraedd y nod hwn, rhaid i gysyniad creu lleoedd gael ei gofleidio wrth lunio Cynlluniau Datblygu ac wrth wneud penderfyniadau rheoli datblygu. Mae PCC yn nodi pum egwyddor allweddol creu lleoedd, er mwyn helpu i lywio sut yr eir ati i gynllunio:

- Sicrhau bod yr amgylchedd yn cael ei ddiogelu i'r eithaf a chyfyngu ar effeithiau amgylcheddol
- Hwyluso amgylcheddau hygyrch ac iach
- Gwneud y defnydd gorau o adnoddau
- Tyfu ein heconomi mewn modd cynaliadwy
- Creu a chynnal cymunedau

2.2 Drwy roi ystyriaeth lawn a phriodol i lifogydd ac erydu ar yr arfordir, gellir helpu i wireddu'r egwyddorion hyn ac, yn y pen draw, gyfrannu at greu a datblygu lleoedd cynaliadwy. Mae'r TAN hwn yn rhoi cyngor i alluogi awdurdodau cynllunio lleol a datblygwyr i ateb y gofynion a nodir yn PCC.

3. Y Cefndir

3.1 Mae llifogydd fel ffenomen naturiol yn anodd iawn i'w rhagfynegi, ac er mai yn gymharol anaml y bydd llifogydd yn digwydd gall y canlyniadau fod yn sylweddol iawn. Gall llifogydd fod yn risg i fywyd, achosi trawma personol difrifol, achosi difrod helaeth i eiddo - gwerth miliynau o bunnau yn aml - gallant osod pwysau ar y gwasanaethau argyfwng ac amharu yn ddifrifol ar gyfathrebu, busnes a masnach.

3.2 Mae topograffeg Cymru wedi arwain ar y cyfan at gydgrynhoi seilwaith trafnidiaeth a datblygu ar loriau dyffrynnoedd, yn ardaloedd yr iseldir ac ar yr ymylon arfordirol. Mae cyfran fawr o boblogaeth Cymru wedi'i lleoli mewn canolfannau trefol ar hyd y llain arfordirol yng Ngogledd a De Cymru, gan gynnwys Caerdydd, Abertawe a Chasnewydd ac aneddiadau arfordirol Gogledd Cymru. Mae 117,000 o anheddau yn wynebu perygl uchel a 45,000 yn rhagor yn wynebu risg canolig o lifogydd o afonydd, y môr a dwr wyneb[1].

3.3 Mae ardaloedd arfordirol yn wynebu cyfuniad cymhleth o fygythiadau, gan gynnwys llifogydd, erydiad ac ansefydlogrwydd tir. Mae arfordir Cymru, sy'n ymestyn dros 2,700km, yn ardal arbennig o amrywiol, gan gyfuno aneddiadau trefol a phorthladdoedd â thraethau ysgubol a chlogwyni garw. Ceir tua 415km o amddiffynfeydd llifogydd arfordirol adeiledig o amgylch Cymru, tra bo erydiad arfordirol yn digwydd ar hyd tua 346km o arfordir Cymru, gyda thros 2,100 o gartrefi mewn perygl.

3.4 Mae'r dull a nodir yn y TAN hwn yn sicrhau bod llifogydd ac erydu ar yr arfordir yn cael ystyriaeth briodol wrth lunio cynlluniau a rheoli datblygu.

Y Newid yn yr Hinsawdd

3.5 Mae'r newid yn yr hinsawdd yn un o'r heriau allweddol sy'n wynebu Cymru yn awr ac yn y dyfodol. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i fynd ar drywydd datblygu cynaliadwy ac i gynyddu i'r eithaf eu cyfraniad at gyrraedd y nodau llesiant. Mae cysylltiad rhwng y newid yn yr hinsawdd a'r holl nodau llesiant. Mae'r nodau hynny'n cydnabod bod yr achos dros weithredu ar y newid yn yr hinsawdd yn glir ac yn sylfaenol i ffyniant a chydnerthedd ein cymunedau yn y dyfodol. Mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus feddwl mwy am y tymor hir, gweithio'n well gyda phobl a chymunedau a'i gilydd a cheisio atal problemau.

3.6 Mae Pwyllgor y DU ar y Newid yn yr Hinsawdd yn rhoi cyngor annibynnol i'r Llywodraeth ar greu economi ddi-garbon a pharatoi ar gyfer y newid yn yr hinsawdd. Mae wedi datgan ei fod yn disgwyl i'r hinsawdd yng Nghymru ddod yn gynhesach ac yn wlypach, gyda chodiadau sylweddol yn

[1] Ffynhonnell: Asesiad o Risg Llifogydd Cymru 2018

lefel y môr o amgylch yr arfordir ac amlder a dwyster stormydd. Bydd hyn yn cynyddu perygl llifogydd ac mae hefyd yn rhesymol disgwyl i nifer a difrifoldeb llifogydd gynyddu. Mae'r TAN hwn yn nodi ffyrdd y gall y system gynllunio gynorthwyo cymunedau a phobl i osgoi dioddef effeithiau llifogydd, a datblygu mwy o gydnerthedd lle na ellir osgoi hynny.

Yswiriant

3.7 Mae cost yswirio eiddo newydd sydd mewn perygl o brofi llifogydd yn debygol o fod yn sylweddol uwch na chost yswirio eiddo nad yw mewn perygl. Gall eiddo a adeiladwyd cyn 2009 elwa o *Flood:Re*, cynllun sy'n capio cost yswirio cartrefi sydd mewn perygl o brofi llifogydd, ond nid yw hwn ar gael i gartrefi newydd. Felly dylai awdurdodau cynllunio lleol gydnabod y gallai cartrefi newydd a gaiff eu hadeiladu mewn ardaloedd â pherygl mawr olygu talu premiymau uchel iawn sy'n adlewyrchu'r perygl y maent yn ei wynebu, neu beidio â chael yswiriant. Yn ei dro, gall hyn effeithio ar y siawns o sicrhau morgais.

3.8 Mae fforddiadwyedd yswiriant llifogydd, a chostau cysylltiedig ymdrin â chanlyniadau llifogydd, yn atgyfnerthu egwyddor gyffredinol osgoi datblygu mewn ardaloedd lle bydd canlyniadau llifogydd yn annerbyniol.

3.9 Cynghorir awdurdodau cynllunio neu ddatblygwyr sy'n ystyried datblygu mewn ardaloedd lle mae mwy o risg i geisio barn cwmnïau yswiriant ar adeg gynnar. Efallai y bydd cwmnïau yswiriant eu hunain yn dymuno bod yn rhan o baratoi Asesiadau Strategol o Ganlyniadau Llifogydd neu wneud sylwadau ar Gynlluniau Datblygu.

4. Egwyddorion y TAN

4.1 Mae'r TAN yn adlewyrchu egwyddorion craidd y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru, sef mabwysiadu dull gweithredu ar sail risg ar gyfer datblygiadau newydd mewn ardaloedd lle mae perygl llifogydd ac erydu arfordirol.

Wrth ystyried y risg sy'n gysylltiedig â llifogydd ac erydu arfordirol, mae'r term 'risg' yn cwmpasu dau beth:

1 – Pa mor debygol yw digwyddiad, a

2 – Yr effaith y byddai llifogydd neu erydu arfordirol yn ei chael.

Perygl llifogydd

4.2 Mae'r dull gweithredu'n cydnabod yr amryfal raddfeydd o berygl llifogydd, yn awr ac yn y dyfodol. Yn nhrefn blaenoriaeth, y nod cyffredinol, wrth ystyried datblygiadau newydd a pherygl llifogydd, yw:

- Cyfeirio datblygu newydd at lefydd lle mae perygl llifogydd yn isel iawn;
- Galluogi datblygu cydnerth mewn ardaloedd lle mae llai o berygl llifogydd, gan ffafrio tir sydd â seilwaith amddiffyn rhag llifogydd;
- Dim ond caniatáu datblygiadau sy'n gydnaws â dŵr, seilwaith sy'n hanfodol ar gyfer trafnidiaeth a chyfleustodau, a datblygiadau sydd dan lai o fygythiad ac y gellir eu cyfiawnhau, mewn ardaloedd lle mae perygl uwch.

4.3 Mae'r dull gweithredu hwn yn seiliedig ar y canlynol:

- Map Llifogydd Cymru sy'n dangos parthau llifogydd y dylid ei ddefnyddio i sbarduno profion cyfiawnhau a derbynioldeb.
- Diffinio mathau o ddatblygiadau yn ôl faint o fygythiad y maent yn eu hwynebu mewn digwyddiadau llifogydd
- Cyngor ynghylch defnyddiau y gellir eu caniatáu mewn perthynas â lleoliad datblygiad a chanlyniadau llifogydd
- Disgresiwn i awdurdodau cynllunio lleol allu ymgorffori ystyriaethau lleol o ran perygl llifogydd mewn polisïau a phenderfyniadau cynllunio

4.4 Mae'r dull gweithredu'n berthnasol i brosesau Cynllunio Datblygu a Rheoli Datblygu.

4.5 Bydd Llywodraeth Cymru yn monitro effeithiolrwydd TAN 15 trwy Gyfarwyddyd Hysbysu a Dangosyddion Datblygu Cynaliadwy.

4.6 Mae'r **Cyfarwyddyd Hysbysu** yn sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn cael gwybod am yr holl geisiadau cynllunio y mae'r awdurdod cynllunio o blaid eu cymeradwyo ar gyfer datblygiadau dan fygythiad mawr mewn ardaloedd o

berygl uwch. Bydd gan Weinidogion Cymru yr opsiwn wedyn i alw'r cais i mewn er mwyn iddyn nhw gael penderfynu arno.

4.7 Mae'r **Dangosyddion Datblygu Cynaliadwy** yn rhan o arolwg blynyddol o benderfyniadau cynllunio gan awdurdodau cynllunio lleol. Maent yn cynnwys cyfrif o nifer y caniatadau cynllunio a roddwyd mewn ardaloedd perygl canolig a pherygl uchel.

Erydu Arfordirol

4.8 Dylid osgoi datblygu lle mae perygl y bydd erydu arfordirol yn effeithio ar y safle yn ystod oes y datblygiad. Dylai polisïau cynllunio ar gyfer ardaloedd arfordirol adlewyrchu ac ategu'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, y Strategaeth Genedlaethol ar Lifogydd ac Erydu Arfordirol, Cynlluniau Rheoli Traethlin, Datganiadau Ardal a strategaethau perthnasol eraill.

Rolau a chyfrifoldebau

4.9 Mae gan nifer o gyrff a sefydliadau rolau pwysig o ran sicrhau bod amcanion PCC a'r TAN hwn yn cael eu cyflawni. Caiff rolau allweddol mewn perthynas â gwahanol agweddau ar y broses gynllunio eu hamlygu drwy'r ddogfen hon.

4.10 Yn y system a arweinir gan gynllun yng Nghymru, mae pennu strategaethau, polisïau a dyraniadau safle priodol ac effeithiol mewn Cynlluniau Datblygu yn allweddol bwysig. Dylai'r awdurdodau cynllunio sy'n gyfrifol am baratoi'r cynlluniau hyn dynnu ar arbenigedd a gwybodaeth adrannau perthnasol mewn awdurdodau lleol. Mae rôl i Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd fel prif gynghorydd technegol Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol ar faterion sy'n ymwneud â'r amgylchedd ac adnoddau naturiol.

4.11 Caiff y rhan fwyaf o benderfyniadau ar geisiadau cynllunio eu gwneud yn lleol gan yr awdurdod cynllunio lleol, tra bod Gweinidogion Cymru yn gyfrifol am apeliadau a cheisiadau a alwyd i mewn. Mae penderfynwyr yn gyfrifol am benderfynu a oes cyfiawnhad am y cynnig ac a yw canlyniadau llifogydd yn dderbyniol. Bydd awdurdodau rheoli risg[2], gan gynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru, yr Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol ac ymgymerwyr dŵr a charthffosiaeth, yn rhoi cyngor a ddylai gael ei ystyried gan y sawl sy'n gwneud y penderfyniad.

4.12 Rhaid i ymgeiswyr a darpar ddatblygwyr ddarparu gwybodaeth ffeithiol gywir i alluogi'r penderfynydd i asesu cynigion yn erbyn gofynion PCC a'r TAN hwn. Mae'n bwysig bod y cyfrifoldebau hyn i gyd yn cael eu cyflawni mewn modd amserol, i sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud o fewn fframiau amser statudol.

[2] Diffinir Awdurdodau Rheoli Risg yn y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol

5. Map Llifogydd Cymru

5.1 Map Llifogydd Cymru yw'r man cychwyn ar gyfer ystyried perygl llifogydd yn y system gynllunio. Fe'i cynhelir gan Cyfoeth Naturiol Cymru, a chaiff ei ddiweddaru bob chwe mis. Mae'r map yn defnyddio parthau llifogydd i ddynodi i ba raddau y mae tir mewn perygl o brofi llifogydd a achosir gan afonydd, y môr neu ddŵr wyneb. Mae'r ddogfen hon yn nodi'r camau gweithredu y dylid eu cymryd wrth ystyried datblygiadau yn y parthau llifogydd gwahanol. Mae Ffigur 1 yn rhoi'r diffiniad o bob parth.

Ffigur 1 – Diffiniad o ardaloedd perygl llifogydd Map Llifogydd Cymru

Parth	Llifogydd afonol	Llifogydd y llanw / arfordirol
1 Risg isel iawn	Tebygolrwydd o lai nag 1 mewn 1000 (0.1%) o lifogydd mewn blwyddyn benodol	Tebygolrwydd o lai nag 1 mewn 1000 (0.1%) o lifogydd mewn blwyddyn benodol
2 Risg isel	Tebygolrwydd o lai nag 1 mewn 100 (1%) ond mwy nag 1 mewn 1000 (0.1%) o lifogydd mewn blwyddyn benodol, gan gynnwys y newid yn yr hinsawdd.	Tebygolrwydd o lai nag 1 mewn 200 (0.5%) ond mwy nag 1 mewn 1000 (0.1%) o lifogydd mewn blwyddyn benodol, gan gynnwys y newid yn yr hinsawdd
3 Risg canolig ac uchel	Tebygolrwydd o fwy nag 1 mewn 100 (1%) o lifogydd mewn blwyddyn benodol, gan gynnwys y newid yn yr hinsawdd.	Tebygolrwydd o fwy nag 1 mewn 200 (0.5%) o lifogydd mewn blwyddyn benodol, gan gynnwys y newid yn yr hinsawdd.

5.2 Mae Map Llifogydd Cymru hefyd yn dangos gwybodaeth am berygl llifogydd a achosir gan **ddŵr wyneb a chyrsiau dŵr cyffredin.** Mae'r rhain yn faterion y dylai awdurdodau cynllunio eu hystyried a rhaid iddynt wneud hynny wrth greu cynlluniau a gwneud penderfyniadau. Dylid eu hystyried hefyd wrth benderfynu ar fesurau lliniarol (gweler pennod 8).

Defnyddio Map Llifogydd Cymru

5.3 Bwriedir Map Llifogydd Cymru ar gyfer unrhyw un sy'n cynllunio ac yn ymgymryd â phrosiectau datblygu neu adeiladu (gan gynnwys y rheini nad oes angen caniatâd cynllunio ar eu cyfer). Mae'r Map yn helpu'r rheini sy'n gwneud penderfyniadau i nodi polisïau a chanllawiau cynllunio perthnasol i'w helpu i benderfynu a yw datblygu'n briodol ai peidio.

5.4 Mae'r Map yn adlewyrchu perygl llifogydd yn awr ac yn y dyfodol o dan yr amcangyfrif **newid hinsawdd** canolog. Defnyddiwyd yr amcangyfrifon hyn ar gyfer parth 3, parth 2 a'r modelau llif dŵr wyneb. Bydd gofyn cynnal asesiadau

manwl o ganlyniadau llifogydd er mwyn ystyried amrywiaeth o senarios newid hinsawdd, gan gynnwys yr amcangyfrifon uchaf.

5.5 Mae’r ardaloedd sydd ag **amddiffynfeydd rhag llifogydd** i’w gweld ar Fap Llifogydd Cymru. Mae amddiffynfeydd o’r fath yn lleihau perygl llifogydd ond nid ydynt yn ei ddileu’n llwyr. Gall canlyniadau llifogydd fod yn rhai difrifol os bydd dŵr yn llifo dros neu drwy’r amddiffynfeydd hyn. Mae amddiffynfeydd rhag llifogydd, yn bennaf, yn lleihau’r perygl ym mharth 3, lle mae’r perygl ar ei uchaf. Mae rhai amddiffynfeydd rhag llifogydd yn cynnig safon uchel o ddiogelwch, sy’n golygu y gallai ardaloedd ym mharth 2 hefyd wynebu llai o risg.

5.6 Nid yw’r ffaith bod amddiffynfeydd rhag llifogydd yn bodoli yn golygu y dylid caniatáu datblygu heb ystyried mwy ar y perygl llifogydd. Bydd yn bwysig dangos bod unrhyw ddatblygiadau newydd mewn ardaloedd sydd ag amddiffynfeydd rhag llifogydd yn rhai cydnerth, fel y bônt yn parhau’n sych ac yn ddiogel yn unol â’r amodau y gellir eu goddef, a roddir yn adran 11.

5.7 Mae Map Llifogydd Cymru yn dangos ardaloedd a allai wynebu llifogydd o **gronfeydd**. Mae safon y gwaith cynnal a chadw ar bob un o gronfeydd Cymru yn eithriadol o uchel, felly ni ddylai lleoli cartrefi a busnesau mewn ardaloedd a allai fod o dan ddŵr a ddaw o gronfeydd fod yn rhywbeth i’w ofni. Cynigir yr wybodaeth hon er mwyn sicrhau bod trafodaethau agored ac adeiladol yn cael eu cynnal rhwng awdurdodau cynllunio a gweithredwyr neu berchenogion cronfeydd os bydd gan gynlluniau datblygu oblygiadau i gategori risg y gronfa. Mae rhagor o fanylion i’w gweld yn adran 7.

I gael cyngor a gwybodaeth am y perygl llifogydd ar hyn o bryd i eiddo sy’n bodoli eisoes, mae’r Asesiad Perygl Llifogydd ar gyfer Cymru (FRAW) yn rhoi darlun cynhwysfawr o natur a maint y risgiau a’r peryglon.

Rolau a Chyfrifoldebau Allweddol:

Cynnal Map Llifogydd Cymru a rheoli proses herio’r map – Cyfoeth Naturiol Cymru

Cyhoeddi Map Llifogydd Cymru – Cyfoeth Naturiol Cymru (a Llywodraeth Cymru drwy’r porth-daear cenedlaethol Lle.llyw.cymru)

Cadw a diweddaru gwybodaeth am seilwaith amddiffyn rhag llifogydd – Cyfoeth Naturiol Cymru, gan ddefnyddio data o’r Gronfa Ddata Asedau Genedlaethol

6. Natur datblygu neu ddefnydd tir

6.1 Gall canlyniadau llifogydd fod yn wahanol ar gyfer mathau gwahanol o ddatblygiadau, ac mae hynny'n cael dylanwad o ran lle mae'n dderbyniol lleoli datblygiadau. Er enghraifft, gall llifogydd mewn ardaloedd preswyl arwain at effaith drawmatig ar fywydau pobl. Nid yw'n briodol disgwyl i feddianwyr fyw gyda'r math hwn o risg. Fodd bynnag, efallai y bydd ffyrdd eraill o ddefnyddio tir yn gallu rheoli llifogydd anaml neu lefel is mewn ffordd dderbyniol – gall llifogydd o'r math hwn fod yn drafferthus ond nid ydynt yn debygol o fod yn beryglus. Mae Ffigur 2 yn categoreiddio mathau o ddatblygiadau yn ôl y bygythiad y maent yn ei wynebu os ceir llifogydd.

Ffigur 2 – Categorïau bygythiad llifogydd

Categori'r datblygiad	Mathau
Datblygiad dan fygythiad mawr	Pob safle preswyl (gan gynnwys gwestai, safleoedd Sipsiwn a Theithwyr a pharciau carafanau), ysgolion a sefydliadau gofal plant, ysbytai a meddygfeydd teulu, datblygiadau diwydiannol dan fygythiad mawr (e.e. y rhannau o bwerdai sy'n cynhyrchu pŵer, gweithfeydd cemegau, llosgwyr), a safleoedd gwaredu gwastraff. Gwasanaethau brys, gan gynnwys: gorsafoedd ambiwlans, gorsafoedd tân, canolfannau rheoli, depos brys ac adeiladau a ddefnyddir i ddarparu lloches brys pan geir llifogydd.
Datblygiad dan lai o fygythiad	Datblygiadau diwydiannol, cyflogaeth, masnachol a manwerthu cyffredinol, seilwaith trafnidiaeth a chyfleustodau, meysydd parcio, safleoedd cloddio mwynau a chyfleusterau prosesu cysylltiedig, ac eithrio safleoedd gwaredu gwastraff, adeiladau cyhoeddus, gan gynnwys llyfrgelloedd, canolfannau cymunedol a chanolfannau hamdden (ac eithrio'r rheini sy'n llochesi brys), mannau addoli, mynwentydd, cyfleusterau cynhyrchu ynni adnewyddadwy, ardaloedd chwarae â chyfarpar.
Datblygiad sy'n gydnaws â dŵr	Iardiau cychod, marinâu, gwaith hanfodol sy'n ofynnol mewn basnau angori, datblygiad sy'n gysylltiedig â chamlesi, seilwaith rheoli llifogydd a mannau agored (ac eithrio ardaloedd chwarae â chyfarpar).

6.2 Mae datblygiad sydd dan fygythiad mawr yn disgrifio datblygiadau lle nad oes gan feddianwyr fawr o allu i benderfynu a ydynt yn dymuno derbyn y risgiau i fywyd ac eiddo sy'n gysylltiedig â llifogydd, neu fawr o allu i reoli canlyniadau perygl o'r fath. Mae hefyd yn cynnwys y defnyddiau diwydiannol hynny lle byddai perygl cysylltiedig i'r cyhoedd a'r amgylchedd dŵr pe bai gorlif ar y safle. Mae angen i'r Gwasanaethau Brys a chanolfannau rheoli Awdurdodau Lleol fod yn weithredol ac yn hygyrch bob amser ac felly ystyrir eu bod hwy hefyd dan fygythiad mawr[3].

6.3 Mae datblygiad sydd dan lai o fygythiad yn disgrifio datblygiad lle mae gan feddianwyr fwy o allu nag yn y categori datblygiadau sydd dan fygythiad mawr i benderfynu a yw risgiau a chanlyniadau'n dderbyniol.

6.4 Ystyrir bod datblygiadau sy'n gydnaws â dŵr yn eithriadau i'r rheol gyffredinol. Maent yn cynnwys datblygiadau y mae gofyn iddynt fod mewn lleoliad ger afon, ger dyfroedd llanw neu ger yr arfordir oherwydd eu natur. Maent hefyd yn cynnwys datblygiadau sy'n gallu gwrthsefyll effeithiau llifogydd achlysurol. Ni fydd y rhan gyntaf o'r prawf cyfiawnhau yn adran 10 yn berthnasol iddynt ond bydd yn rhaid cynnal y prawf derbynioldeb canlyniadau a amlinellir yn adran 11 ar ddatblygiadau adeiledig.

6.5 Nid yw'r rhestr uchod yn un gynhwysfawr felly dylai'r rheini sy'n gwneud penderfyniadau arfer crebwyll proffesiynol wrth ystyried categorïau datblygu nad ydynt yn cael eu rhestru'n benodol. Yn achos datblygiadau bach, megis anheddau unigol, bydd yn briodol fel arfer ymdrin â'r safle cyfan fel un. Er enghraifft, dylai gardd annedd breswyl fod heb lifogydd a dylid ystyried bod holl ardal y datblygiad dan fygythiad mawr. Os gwneir defnydd cymysg o un adeilad, bydd maint y bygythiad sy'n ei wynebu yn cael ei ddiffinio yn ôl y defnydd sy'n wynebu'r bygythiad mwyaf.

6.6 Yn achos datblygiadau mwy, a'r rheini sy'n cynnwys sawl adeilad, mae'n bosibl na fydd un categori bygythiad yn briodol, oherwydd y gall fod yn briodol ystyried rhai rhannau o'r safle yn ddatblygiadau sydd dan fygythiad mawr a rhannau eraill yn ddatblygiadau sydd dan lai o fygythiad neu'n gydnaws â dŵr. Gall hyn roi rhywfaint o hyblygrwydd wrth ystyried sut orau i ddefnyddio safleoedd y mae rhanni ohonynt mewn parthau llifogydd. Gallai lleoli Systemau Draenio Cynaliadwy neu fannau agored mewn parthau llifogydd a defnyddio'r tir i leddfu llifogydd er enghraifft, helpu gwneud y defnydd gorau o safle. Mae gwneud dŵr yn rhan annatod o ddatblygiad yn gallu gwella dyluniad a threfniant lleoedd.

Rolau a chyfrifoldebau allweddol

Penderfynu faint o fygythiad sy'n wynebu mathau o ddefnydd tir – awdurdodau cynllunio

[3] Mae'n bosib y bydd angen trin gorsafoedd gwylwyr y glannau – sydd o reidrwydd angen lleoliad ger y môr – yn wahanol. Bydd sicrhau ffordd ddiogel a gyrraedd a gadael ar bob amser yn holl-bwysig.

Ffigur 3 – Crynodeb o'r Gofynion mewn Polisi Cenedlaethol

Parth llifogydd ar Fap Llifogydd Cymru	Math o Ddatblygiad	Cyngor Datblygu	Gofynion Cynllunio	Meini Prawf Derbynioldeb
1	Popeth	Dim cyfyngiadau mewn perthynas â llifogydd afonydd neu arfordirol, ac eithrio osgoi cynyddu'r perygl mewn ardaloedd eraill.	Prawf cyfiawnhau ddim yn berthnasol Cyfeirio at y gofynion o ran dŵr wyneb a nodir yn y Cynllun Datblygu	♦ Nid yw'n achosi mwy o lifogydd mewn ardaloedd eraill ♦ Dyluniad sy'n gydnerth ac sy'n gwrthsefyll llifogydd mewn ardaloedd a ddiffiniwyd yn lleol lle mae perygl llifogydd yn awr neu yn y dyfodol
2	Popeth	Dim ond os gellir cyfiawnhau hynny yn unol ag adran 10 a dim os yw'r canlyniadau'n dderbyniol yn unol ag adran 11 y ceir bwrw ymlaen â dyraniadau yn y cynllun a cheisiadau ar gyfer datblygu.	Defnyddio'r prawf cyfiawnhau (adran 10), a'r prawf derbynioldeb canlyniadau (adran 11) Cyfeirio at y gofynion o ran dŵr wyneb a nodir yn y Cynllun Datblygu	♦ Canlyniadau derbyniol ar gyfer y math o ddefnydd ♦ Cytundeb wedi'i sicrhau ar gyfer costau adeiladu a chynnal a chadw ♦ Meddianwyr yn ymwybodol o'r perygl llifogydd ♦ Llwybrau dianc/gadael ar gael ♦ Rhybudd effeithiol yn cael ei roi am lifogydd ♦ Cynlluniau a gweithdrefnau argyfwng llifogydd ♦ Dyluniad sy'n gydnerth ac sy'n gwrthsefyll llifogydd ♦ Nid yw'n achosi mwy o lifogydd mewn ardaloedd eraill ♦ Yn ddymunol os rhoddir rhybudd effeithiol am lifogydd ac os oes llwybrau/gweithdrefn gadael effeithiol ar gael gan ddibynnu ar natur y cynnig
3	Datblygiad sydd dan fygythiad mawr	Nid yw'r canlyniadau llifogydd sy'n gysylltiedig â datblygiadau sydd dan fygythiad mawr yn cael eu hystyried yn dderbyniol. Ni ddylid gwneud dyraniadau mewn cynlluniau ar gyfer datblygiadau o'r fath ac ni ddylid cynnig ceisiadau cynllunio. Ni ddylid paratoi AoGLl gan nad oes gofyniad i Cyfoeth Naturiol Cymru ymateb.		

	Datblygiad sydd dan lai o fygythiad Datblygiad sy'n Gydnaws â Dŵr	Dim ond os gellir cyfiawnhau hynny yn unol ag adran 10 a dim os yw'r canlyniadau'n dderbyniol yn unol ag adran 11 y ceir bwrw ymlaen â dyraniadau yn y cynllun a cheisiadau ar gyfer datblygiadau sydd dan lai o fygythiad.	Defnyddio'r prawf cyfiawnhau (adran 10), a'r prawf derbynioldeb canlyniadau (adran 11) Cyfeirio at y gofynion o ran dŵr wyneb a nodir yn y Cynllun Datblygu	♦ Canlyniadau derbyniol ar gyfer y math o ddefnydd ♦ Cytundeb wedi'i sicrhau ar gyfer costau adeiladu a chynnal a chadw ♦ Meddianwyr yn ymwybodol o'r perygl llifogydd ♦ Llwybrau dianc/gadael ar gael ♦ Rhybudd effeithiol yn cael ei roi am lifogydd ♦ Cynlluniau a gweithdrefnau argyfwng llifogydd ♦ Dyluniad sy'n gydnerth ac sy'n gwrthsefyll llifogydd ♦ Nid yw'n achosi mwy o lifogydd mewn ardaloedd eraill

7. Llifogydd a'r system a arweinir gan gynllun

7.1 Mae cynlluniau datblygu'n gosod y cyd-destun ar gyfer penderfyniadau rhesymegol a chyson ac yn rhoi sicrwydd i ddatblygwyr a'r cyhoedd am y math o ddatblygiad a fydd yn cael ei ganiatáu mewn lleoliad penodol. Rhaid i Gynlluniau Datblygu gael eu paratoi ar sail tystiolaeth.

Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd

7.2 Dylid cynnal Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd (ASoGLl) fel modd i gasglu tystiolaeth i oleuo polisïau a phrosesau dethol safleoedd ar gyfer yr holl Gynlluniau Datblygu Strategol a Lleol. Dylai helpu'r awdurdod(au) cynllunio i ystyried materion perygl llifogydd mewn ffordd sy'n gydnaws ag uchelgeisiau creu lleoedd. Dylai ASoGLlau esblygu a datblygu dros y broses creu cynllun wrth i ragor o wybodaeth ddod ar gael ac wrth i ragor o benderfyniadau gael eu gwneud am gynnwys y Cynllun Datblygu.

7.3 Nid yw ffynonellau ac achosion llifogydd yn gyfyngedig i ffiniau awdurdodau lleol felly gall ASoGLl sy'n cwmpasu dalgylchoedd afon fod yn fwy effeithiol ac effeithlon. Mae'r dull hwn hefyd yn darparu rhagor o opsiynau a mwy o hyblygrwydd ar gyfer ymateb yn briodol ac yn gynaliadwy i oblygiadau'r ASoGLl.

7.4 Bydd ASoGLlau yn darparu gwybodaeth ar gyfer awdurdodau cynllunio am berygl llifogydd yn awr ac yn y dyfodol, gan ddefnyddio'r wybodaeth orau sydd ar gael am y newid yn yr hinsawdd a newidiadau rhagamcanol i natur perygl llifogydd. Dylent gynnwys ystyried pob ffynhonnell llifogydd, gan gynnwys peryglon sy'n gysylltiedig â llifogydd afonol, llanw, dŵr wyneb a dŵr daear. Mae'n bwysig bod ASoGLlau yn cynnwys ac yn ystyried tystiolaeth o ystod o ffynonellau, gan gynnwys mapiau a modelau, Asesiad Perygl Llifogydd Cymru, Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd, Cynlluniau Rheoli Traethlin a Datganiadau Ardal.

7.5 Bydd ASoGLlau yn dangos yn gynnar yn y broses yr ardaloedd hynny lle y byddai datblygu'n groes i bolisi a chanllawiau cynllunio cenedlaethol. Gall ASoGLlau hefyd dynnu sylw at yr angen i gynnwys dulliau lleol-benodol mewn cynlluniau datblygu. Gall y rhain fod yn gysylltiedig â chofnodion lleol am lifogydd dŵr wyneb neu erydu arfordirol, neu ardaloedd lle y disgwylir i'r peryglon gynyddu oherwydd y newid yn yr hinsawdd. Gallai awdurdodau cynllunio ystyried camau gweithredu sy'n benodol i ardal neu'n benodol i gynnig, megis yr angen am asesiad pellach neu integreiddio nodweddion dylunio yn y datblygiad. Dylai unrhyw ddulliau lleol gael eu nodi'n glir yn y Cynllun Datblygu.

7.6 Dylid ceisio barn rhanddeiliaid allweddol megis timau Cynllunio at argyfwng a'r Gwasanaethau Brys ar y cam hwn. Mae'n bwysig bod Cynlluniau Datblygu'n

seiliedig ar ddealltwriaeth dda am allu’r Gwasanaethau Brys i ymateb i faterion llifogydd. Lle mae gan gynllunwyr at Argyfwng a gwasanaethau brys farn gref ynglŷn â darparu a lleoli trefniadau mynd i mewn ac allan, dylai’r Cynllun Datblygu gyfleu’r gofynion hyn i ddarpar ddatblygwyr. Dylai eu cynnwys yn gynnar leihau’r angen i wasanaethau brys wneud sylwadau ar faterion rheoli datblygu rheolaidd hefyd.

7.7 Dylai ASoGLlau gynnwys ystyried cyfleoedd i ddatblygu cynlluniau rheoli llifogydd a dŵr naturiol, gan fod rheoli tir yn briodol yn gallu helpu i leihau perygl llifogydd. Mae’r mathau hyn o ymyriadau’n arbennig o bwysig yn wyneb y peryglon i’r hinsawdd sy’n wynebu Cymru. Gellir ystyried opsiwn rheoli aliniad arfordirol ac adfer gorlifdiroedd fel modd i leihau perygl llifogydd yn y dyfodol a diogelu a gwella adnoddau a threftadaeth naturiol. Bydd hyn yn arbennig o berthnasol mewn ardaloedd lle na ellir cynnal datblygu presennol yn wyneb perygl llifogydd cynyddol, neu mewn ardaloedd a ddatblygwyd mewn modd gwasgaredig lle mae hyn yn cynnig datrysiad mwy cost-effeithiol a chynaliadwy nag adeiladu amddiffynfeydd newydd. Dylai cynigion fod wedi’u nodi’n glir yn y Cynllun Datblygu.

Polisïau mewn Cynlluniau Datblygu

7.8 Ni ddylai polisïau ar berygl llifogydd ailadrodd polisi cenedlaethol, ond yn hytrach dylent ganolbwyntio ar ofynion sy’n benodol yn lleol ar sail yr Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd.

7.9 Yn yr un modd, dylai polisïau ar ddatblygu arfordirol fod yn benodol i nodweddion y forlin yn ardal y cynllun. Gall polisïau nodi mathau o ddatblygiadau a all fod yn dderbyniol yn ogystal â mathau na fyddant yn cael eu cefnogi mewn ardaloedd arfordirol. Dylid adlewyrchu polisïau y Cynlluniau Rheoli Traethlin.

Y broses dethol safleoedd

7.10 Dylai awdurdodau cynllunio gymryd camau cadarnhaol i hybu datblygu ym mharth 1, lle mae perygl llifogydd yn fach. Gellir dyrannu datblygiadau ym mharth 2 os oes cyfiawnhad dros eu lleoli yn y parth llifogydd. Dylai fod ar safle tir llwyd, yn rhan o raglen i adfywio ardal drefol, neu dylai gefnogi amcanion cyflogaeth rhanbarthol yn uniongyrchol. Rhaid i unrhyw ddyraniad hefyd gydymffurfio â’r gofyniad bod y canlyniadau llifogydd yn dderbyniol, yn unol ag adran 11.

7.11 Ym Mharth 3, ni ddylai dyraniadau ar gyfer datblygiadau preswyl a datblygiadau eraill sydd dan fygythiad mawr gael eu gwneud gan nad yw peryglon a chanlyniadau llifogydd yn cael eu hystyried yn dderbyniol ar gyfer y mathau hyn o ddatblygiadau. Dylai dyraniadau ar gyfer datblygiadau sydd dan lai o fygythiad, gan gynnwys seilwaith trafnidiaeth a chyfleustodau hanfodol, gael eu gwneud mewn amgylchiadau eithriadol yn unig. Rhaid bod y datblygiad yn

hanfodol i gyflawni amcanion cyflogaeth rhanbarthol neu genedlaethol, neu ddarparu seilwaith trafnidiaeth neu gyfleustodau allweddol.

7.12 Wrth gynnig unrhyw ddyraniad mewn unrhyw barthau llifogydd dylai’r awdurdod cynllunio gasglu tystiolaeth gefndir i fod yn weddol hyderus y gall y datblygiad ateb gofynion adran 11. Bydd angen i’r awdurdod cynllunio gynnal neu gomisiynu asesiad ar lefel eang o berygl llifogydd ac o’r canlyniadau pe bai llifogydd ar y safle hwnnw, a hynny er mwyn ei fodloni ei hun y byddai modd eu rheoli mewn ffordd effeithiol a derbyniol. Dylai’r awdurdod cynllunio ofyn i Awdurdodau Rheoli Risg ei gynorthwyo gyda’r gwaith hwn.

7.13 Os ystyrir bod canlyniadau datblygiad a ddyrennir mewn parth llifogydd yn dderbyniol yn unol ag adran 11, dylid nodi ar y map cynigion fod llifogydd posibl yn gyfyngiad ar y safle unigol. Dylai unrhyw ofynion polisi sy’n berthnasol i ddatblygu’r safle hwnnw gael eu nodi yn y Cynllun Datblygu. Bydd hynny’n cynnwys ei gwneud yn glir y bydd angen i ddatblygwr, wrth fwrw ymlaen â’r dyraniad hwnnw, gynnal asesiadau technegol manwl.

7.14 Dylai’r awdurdod cynllunio ei fodloni ei hun i’r graddau sy’n rhesymol bosibl y bydd unrhyw ddatblygiad y mae’n ei ddyrannu yn gallu gwrthsefyll llifogydd trwy gydol ei oes. Gan ddefnyddio’r amcanestyniadau cenedlaethol diweddaraf o ran y newid yn yr hinsawdd, dylai awdurdodau cynllunio sicrhau bod anheddau newydd yn lleoedd diogel i fyw ynddynt yn awr ac yn y dyfodol. Yn gyffredinol, mae’n briodol ystyried bod cartrefi newydd yn para 100 mlynedd. Dylai awdurdodau cynllunio gymhwyso’r egwyddor hon mewn modd rhagofalus ar gyfer pob math o ddatblygiad.

7.15 Os dyrennir lleoliad arfordirol i’w ddatblygu, i gefnogi mentrau adfywio neu i gryfhau cyfleusterau twristiaeth er enghraifft, dylai’r awdurdod cynllunio ei fodloni ei hun bod y datblygiad yn ateb gofynion Adran 10 ac Adran 11.

Gwaith adfywio mawr

7.16 Oherwydd daearyddiaeth a hanes diwydiannol Cymru, mae rhai cymunedau trefol mawr mewn ardaloedd lle mae perygl llifogydd. Ni fyddai’r cymunedau hynny’n debygol o gael eu sefydlu o dan bolisïau cynllunio cyfoes. Dylid cynorthwyo cymunedau mewn ardaloedd o’r fath i barhau’n hyfyw ac yn ffyniannus. Mae’n debyg y bydd angen gwneud gwaith cynnal a chadw rheolaidd a buddsoddi’n barhaus mewn seilwaith amddiffyn rhag llifogydd er mwyn diogelu’r boblogaeth rhag llifogydd. Bydd penderfyniadau i adfywio ardaloedd o’r fath yn arwain at ganlyniadau sylweddol, gan gynnwys canlyniadau o ran arian cyhoeddus.

7.17 O ran penderfyniadau i alluogi gwaith adfywio ar raddfa fawr mewn ardaloedd poblog lle mae perygl llifogydd, dylai’r penderfyniadau hynny gael eu gwneud ar

y cyd ar y lefel genedlaethol ac ar y lefel leol, drwy'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a'r Cynllun Datblygu Strategol perthnasol.

Draenio

7.18 Mae Systemau Draenio Cynaliadwy (SDCau) yn ofynnol ar y rhan fwyaf o ddatblygiadau newydd, ond fe'u hyrwyddir ym mhob achos fel y ffordd fwyaf effeithiol o reoli dŵr wyneb mewn ffordd gynaliadwy. Dylai Cynlluniau Datblygu annog datblygwyr i reoli dŵr wyneb mor agos â phosibl at ei darddiad yn achos pob datblygiad. Ynghyd ag ystyriaethau eraill o ran llifogydd, dylid ystyried draenio cyn gynted ag y bo modd yn y broses dethol safleoedd, oherwydd y bydd rheoli dŵr yn dylanwadu ar faterion allweddol megis cynllun a dwysedd y datblygiad. Dylai awdurdodau cynllunio ystyried gofyn am strategaeth ddraenio gynhwysfawr ar gyfer pob datblygiad mawr arfaethedig, gan gynnwys y rheini ym Mharth 1.

Cronfeydd dŵr

7.19 Caiff cronfeydd dŵr yng Nghymru eu categoreiddio yn ôl y risg y maen nhw'n ei beri i'r cyhoedd a'r amgylchedd yn yr amgylchiadau annhebyg bod y gronfa'n methu. Mae maint y datblygiad yn y dalgylch gorlifo yn ffactor bwysig wrth bennu categori risg cronfa ddŵr.

7.20 Gall cynllunio defnydd tir arwain yn anfwriadol at ailddosbarthu risg os yw datblygiad newydd wedi'i leoli yn ardal orlifo cronfa ddŵr. Daw hyn â goblygiadau cynnal a chadw ac yswiriant ychwanegol i berchnogion a gweithredwyr cronfeydd dŵr. Dylid ymgynghori â mapiau gorlifo'r gronfa ddŵr ar Fap Llifogydd Cymru wrth baratoi Cynlluniau Datblygu. Dylai'r awdurdodau cynllunio godi unrhyw oblygiadau posibl i berchnogion neu weithredwyr cronfeydd dŵr, megis dyrannu datblygiad mewn ardaloedd gorlifo, yn agored ac yn adeiladol.

Rolau a chyfrifoldebau allweddol

Paratoi Asesiadau Strategol o Ganlyniadau Llifogydd – Paneli Cynllunio Strategol ac Awdurdodau Cynllunio Lleol

Cyngor ar baratoi ASoGLlau – Cyfoeth Naturiol Cymru

Mewnbwn arbenigol – Cyrff Rheoli Risg, adrannau Cynllunio at Argyfwng, Corff Cymeradwyo SDCau, y Gwasanaethau Brys, y diwydiant Yswiriant

8. Llifogydd dŵr wyneb a chyrsiau dŵr cyffredin

8.1 Nid dim ond ar orlifdiroedd y ceir llifogydd, gan fod glaw trwm ar dir sydd dan ddŵr neu arwynebau anhydraidd yn gallu achosi llifogydd lleol hefyd. Gall glaw trwm achosi i gyrsiau dŵr cyffredin, megis nentydd, ffosydd ac afonigau orlifo'n sydyn ac achosi llifogydd lleol.

8.2 Mae Map Llifogydd Cymru yn dangos yr ardaloedd lle mae perygl o lifogydd a achosir gan ddŵr wyneb a chan gyrsiau dŵr cyffredin, a dylid cyfeirio at y map hwnnw wrth baratoi'r Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd. Mae Map Llifogydd Cymru yn dangos yr ardaloedd lle mae perygl mawr, canolig a bach, gan ystyried y newid yn yr hinsawdd. Cyfrifoldeb Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol yw llifogydd dŵr wyneb a chyrsiau dŵr cyffredin, a dylai'r awdurdod cynllunio geisio eu barn nhw ynglŷn â sut i ymgorffori'r ystyriaethau hyn mewn polisïau cynllunio lleol. Dan y rhan fwyaf o amgylchiadau bydd yn briodol i awdurdodau cynllunio geisio asesiad o ganlyniadau llifogydd ar gyfer cynigion datblygu mewn ardaloedd â pherygl mawr a chanolig, yn bennaf er mwyn sicrhau nad yw unrhyw ddatblygiad yn cynyddu'r perygl llifogydd mewn ardal arall.

8.3 Mae datblygiadau adeiledig yn tueddu i gynyddu arwynebedd tir anhydraidd, gan leihau trylifiad a golygu bod mwy o ddŵr ffo yn llifo'n gyflym oddi ar wyneb y tir. Effaith hyn yw lleihau'r amser a gymer i ddŵr glaw fynd i mewn i'r cwrs dŵr ac mae hynny wedyn yn golygu bod mwy o ddŵr yn cael ei ryddhau pan fo'r llif ar ei anterth. Os na chaiff ei reoli'n briodol, gall dŵr ffo o ddatblygiadau achosi llifogydd mewn lleoliadau eraill a gall arwain at newid mawr o ran amlder a maint y llifogydd ymhellach i lawr y dalgylch.

8.4 Mae gan gyrsiau dŵr cyffredin rôl bwysig i'w chwarae o ran lliniaru llifogydd ac maent, ar yr un pryd, yn cynnig manteision sylweddol o ran amwynder a bioamrywiaeth. Wrth ddatblygu, dylid osgoi adeiladu'n helaeth dros gyrsiau dŵr cyffredin. Mae angen adeileddau fel pontydd ond ni ddylid sianeli cyrsiau dŵr i mewn i gylfatiau o dan gartrefi newydd. Dylid eu hystyried yn gaffaeliad naturiol i'r safle datblygu a'u hintegreiddio â nodweddion systemau draenio cynaliadwy (SDCau) pan fo hynny'n briodol.

8.5 Mae gan SDCau rôl bwysig o ran rheoli dŵr ffo o safle a rhaid eu cynnwys yn y rhan fwyaf o ddatblygiadau newydd. O'u hystyried a'u hintegreiddio'n ddigon cynnar, gallant esgor ar nifer o fanteision o ran creu lleoedd ac o ran datblygu cynaliadwy. Mae'n ofynnol i ddatblygiadau newydd â mwy nag un annedd neu lle mae arwynebedd y gwaith adeiladu'n 100 metr sgwâr neu'n fwy, gael cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo SDCau (CCS) cyn y gall gwaith ddechrau. Dylai trefniadau mabwysiadu a rheoli, gan gynnwys mecanwaith ariannu i gynnal a chadw seilwaith SDC a'r holl elfennau draenio gael eu cytuno gan y CCS fel rhan o'r gymeradwyaeth honno. Bydd hyn yn sicrhau bod y seilwaith

SDC yn cael ei gynnal a'i gadw'n briodol a'i fod yn gweithredu'n effeithiol trwy gydol ei oes ddylunio.

8.6 Mae SDCau yn rheoli dŵr glaw mewn ffordd debyg i brosesau naturiol, gan ddefnyddio'r dirwedd a llystyfiant i reoli llif a maint y dŵr wyneb. Maent yn cynnig amrywiaeth o atebion peirianegol y gellir eu rhoi ar waith i reoli dŵr ffo, gan gydnabod bod gwahaniaethau yn strwythur y pridd, lefelau trwythiad a chyfraddau hidlo ledled Cymru. Mae'r Safonau Cenedlaethol Statudol ar gyfer SDCau[4] yn nodi amryw ddulliau cymeradwy o reoli dŵr wyneb; bydd angen i ddatblygwyr ddylunio ac adeiladu SDCau yn unol â'r Safonau er mwyn sicrhau cymeradwyaeth gan y CCS.

Rolau a chyfrifoldebau allweddol

Cyhoeddi mapiau sy'n dangos perygl llifogydd sy'n deillio o ddŵr wyneb a chyrsiau dŵr cyffredin – Cyfoeth Naturiol Cymru

Asesu perygl llifogydd lleol sy'n deillio o ddŵr wyneb a chyrsiau dŵr cyffredin – yr Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol

[4] https://gov.wales/docs/desh/publications/181015-suds-statutory-standards-cy.pdf

9. Peryglon Arfordirol – Erydu a Llifogydd

9.1 Mae gan ardaloedd arfordirol nodweddion unigryw sy’n gallu darparu cyfleoedd a chreu heriau hefyd wrth gynnig neu ystyried datblygiad newydd. Cyfyngir ar y cyfleoedd i ddatblygu gan amgylchiadau ffisegol, gan gynnwys perygl llifogydd, erydiad ac ansefydlogrwydd y tir.

9.2 O ystyried sensitifrwydd lleoliadau arfordirol i newidiadau amgylcheddol a achosir gan brosesau naturiol ac ymyriadau dynol, mae’r system gynllunio’n cydnabod bod yr arfordir yn lle arbennig ac yn adnodd meidraidd. Felly rhaid ei reoli mewn ffordd ragweithiol a chynaliadwy. Ar y sail hon, ac yn unol â PCC, dim ond datblygiad y gellir cyfiawnhau ei leoliad arfordirol y dylid ei ddyrannu mewn cynlluniau a’i ganiatáu trwy’r broses rheoli datblygu.

9.3 Dylai awdurdodau cynllunio fod yn ymwybodol bod potensial gan ddatblygiad ar rannau o’r amgylchedd arfordirol sydd ar y tir i achosi effeithiau arfordirol ar y tir ac yn y môr. Dylai awdurdodau cynllunio gydweithio gydag awdurdodau morol perthnasol i sicrhau bod effeithiau cynllunio defnydd tir o fudd i’r amgylchedd arfordirol ar y cyfan ac nad ydynt yn ei niweidio.

Cynllunio Datblygu

9.4 Dylai Cynlluniau Datblygu gael eu defnyddio gan awdurdodau cynllunio i ddynodi pa rannau o’r arfordir all gael eu datblygu, dylid eu cynnal ar eu ffurf bresennol neu ddylid eu gadael i natur. Dylai’r ffordd yr eir ati i gynllunio’r arfordir gael ei llywio gan asesiad o rôl ac integriti amddiffynfeydd arfordirol a dealltwriaeth fanwl am y peryglon sy’n deillio o lifogydd ac erydu arfordirol yn ardal y cynllun. Gall awdurdodau cynllunio wneud y gwaith hwn wrth gynnal yr Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd.

9.5 Mae’r Map Perygl Erydu Arfordirol Cenedlaethol, Cynlluniau Rheoli Traethlin a Datganiadau Ardal yn darparu tystiolaeth gynhwysfawr i lywio’r strategaeth gynllunio ar gyfer ardaloedd arfordirol. Yn aml, bydd y fframweithiau polisi hirdymor ar gyfer rheoli peryglon ac amddiffynfeydd arfordirol a nodir mewn Cynlluniau Rheoli Traethlin yn galw am gydweithredu ar draws ffiniau er mwyn sicrhau’r canlyniadau gorau. Mae’n well mynd i’r afael â’r materion hynny trwy gynllunio strategol ar lefel ranbarthol neu gydweithio ffurfiol rhwng awdurdodau cynllunio lleol.

9.6 Dylai’r Cynllun Datblygu ddiffinio’n glir pa ardaloedd arfordirol sy’n cael eu hystyried yn addas i’w datblygu a hefyd yr ardaloedd hynny y mae cyfyngiadau sylweddol arnynt. Ni ddylid dyrannu safleoedd i’w datblygu lle ceir perygl llifogydd neu berygl y bydd y tir yn ansefydlog oherwydd erydiad arfordirol dros oes y datblygiad. Lle mae’r awdurdod cynllunio’n dyrannu tir i’w ddatblygu dylai sicrhau bod ganddo wybodaeth ddigonol a’i fod wedi ystyried yr holl gyngor technegol perthnasol. Dylai unrhyw ddatblygiad wella’r ymdeimlad arbennig o le yn yr ardal arfordirol honno.

9.7 Os caiff safleoedd eu cynnig gan ddatblygwyr mewn ardaloedd arfordirol yn ystod y broses o baratoi Cynllun Datblygu, bydd gofyn i'r datblygwr ddarparu gwybodaeth ddigonol a phriodol i ddangos bod modd datblygu'r safleoedd arfaethedig yn ddiogel heb effeithiau niweidiol sylweddol.

9.8 Gall polisïau cynllunio gynorthwyo awdurdodau cynllunio i ddangos ardaloedd ar yr arfordir y mae angen eu rheoli mewn ffyrdd penodol. Mae'n debygol y bydd angen polisïau i reoli neu gyfyngu ar ddatblygu ar dir arfordirol ansefydlog, mewn ardaloedd arfordirol isel ac ar dir yn agos at glogwyni sy'n erydu neu forlinau eraill sy'n erydu.

9.9. Gallai canllawiau cynllunio atodol (CCA) ddarparu arweiniad manwl pellach ar berygl arfordirol lle mae gan awdurdod cynllunio strategaeth benodol fel rhan o'i ardal arfordirol, megis menter adfywio. Gellid defnyddio CCA yn yr achosion hyn i enghreifftio sut y dylai prosiect adfywio gael ei ddylunio i gyflawni amcanion creu lleoedd a nodir yn PCC a'r cynllun datblygu perthnasol.

Rheoli Datblygu

9.10 Wrth wneud penderfyniadau ar gynigion datblygu mewn ardaloedd arfordirol, dylai awdurdodau cynllunio ystyried yn llawn a oes peryglon i'r datblygiad o ganlyniad i erydu arfordirol neu lifogydd. Cyn i ganiatâd cynllunio gael ei roi, mater i'r ymgeisydd fydd dangos tystiolaeth bod modd datblygu'r safle arfaethedig heb berygl llifogydd a achosir gan erydu arfordirol yn ystod oes y datblygiad.

Amddiffynfeydd arfordirol

9.11 Rhaid i awdurdodau cynllunio sicrhau bod gwaith cynllunio defnydd tir a strategaethau i amddiffyn rhag llifogydd ac amddiffyn yr arfordir yn cael eu cydlynu. Mae adeiladu amddiffynfeydd môr yn aml yn arwain at bwysau cynyddol i ddatblygu, ond dim ond lleihau'r perygl y mae amddiffynfeydd o'r fath, ac nid ydynt yn ei ddileu.

9.12 Bydd ystyried y materion hyn yn galluogi awdurdodau cynllunio i adlewyrchu amrywiadau mewn amodau ffisegol ar hyd eu darnau o forlin yn lle mabwysiadu dull cyffredinol wrth gynllunio ar gyfer datblygu ac ystyried perygl arfordirol sy'n gysylltiedig â llifogydd. Bydd hefyd yn eu galluogi i ystyried effeithiau cronnol cynigion datblygu ar berygl arfordirol. Gall cydweithio ehangach gan awdurdodau cynllunio ar sail ranbarthol roi cymorth pellach i sicrhau y gwneir penderfyniadau cyson ynghylch datblygu ar yr arfordir a helpu i reoli strategaethau ar gyfer amddiffynfeydd arfordirol mewn modd priodol.

Rolau a chyfrifoldebau allweddol
Paratoi Cynlluniau Rheoli Traethlin – Grwpiau Arfordirol

Creu a rheoli Map Llifogydd Cymru, yn cynnwys risg llifogydd arfordirol - Cyfoeth Naturiol Cymru

Creu a rheoli Map Erydiad Arfordirol Cenedlaethol – Cyfoeth Naturiol Cymru

Darparu gwybodaeth ar amddiffynfeydd arfordirol – Cyfoeth Naturiol Cymru

10. Cyfiawnhau lleoliad datblygiad

10.1 Mewn egwyddor, mae'n dderbyniol datblygu ym mharth 1 yng nghyd-destun llifogydd. Os bwriedir datblygu mewn ardal â pherygl llifogydd (parthau 2 a 3), bydd angen i'r awdurdod cynllunio ei fodloni ei hun bod modd cyfiawnhau'r lleoliad. Mae'n bwysig mai dim ond fel dewis olaf y mae ardaloedd sydd mewn perygl canolig neu uchel (parth 3) yn cael eu defnyddio, ac nad ydynt yn cael eu defnyddio o gwbl ar gyfer datblygiadau newydd sydd dan fygythiad mawr. Bydd mwy o hyblygrwydd yn cael ei roi mewn ardaloedd sydd mewn llai o berygl (parth 2), yn enwedig os oes amddiffynfeydd atal llifogydd ar y tir dan sylw.

10.2 Mae angen rhywfaint o hyblygrwydd fel y bo modd mynd i'r afael â pheryglon llifogydd ond ar yr un pryd, cydnabod y canlyniadau economaidd a chymdeithasol negyddol pe byddai polisïau'n atal buddsoddi a datblygu mewn lleoedd trefol sy'n bodoli eisoes. Rhaid cydnabod hefyd y manteision sy'n gysylltiedig â thir sydd wedi cael ei ddefnyddio o'r blaen.

Parth 1
Mae pob math o ddatblygu yn dderbyniol mewn egwyddor. Gall awdurdodau cynllunio ddatblygu polisïau lleol-benodol ar gyfer ardaloedd lle ceir llifogydd ar raddfa leol

Parth 2
Bydd cyfiawnhad dros ddatblygu ym Mharth 2 os yw'n cydymffurfio <u>naill ai</u> â chymalau 1, 3 a 4 <u>neu</u> â chymalau 2, 3 a 4:-

1. Mae wedi'i leoli mewn ardal sydd â seilwaith amddiffyn rhag llifogydd; **NEU**
2. Bydd yn cynorthwyo, neu'n rhan o, fenter neu strategaeth gan awdurdod lleol i gynnal anheddiad sy'n bodoli eisoes ac mae wedi'i nodi mewn Cynllun Datblygu mabwysiedig ar ôl cael ei ystyried yn yr ASoGLl;
   A,
3. Mae'n cyd-fynd â'r nodau creu lleoedd yn PCC ac yn cyd-fynd â'r diffiniad o dir a ddatblygwyd o'r blaen;
   A,
4. Mae canlyniadau posibl llifogydd i fath penodol o ddatblygiad wedi cael eu hystyried, a chanfuwyd eu bod yn dderbyniol yn unol â'r meini prawf sydd wedi'u cynnwys yn adran 11.

Parth 3
Dim ond os gellir dangos y canlynol y bydd datblygiad sydd dan lai o fygythiad, gan gynnwys seilwaith trafnidiaeth a chyfleustodau hanfodol, yn cael ei gyfiawnhau:-

a) Mae'r cynllun wedi'i ddyrannu (neu mae'n rhan o ddyraniad) neu mae wedi ei nodi mewn Cynllun Datblygu mabwysiedig, ar ôl cael ei ystyried yn yr ASoGLl, ac mae tystiolaeth i gyfiawnhau pam mae angen lleoli'r datblygiad ym mharth 3;
   a

b) Mae canlyniadau posibl llifogydd i fath penodol o ddatblygiad wedi cael eu hystyried, a chanfuwyd eu bod yn dderbyniol o ran y meini prawf sydd wedi'u cynnwys yn adran 11.

Nid oes cyfiawnhad dros ddatblygiadau newydd sydd dan fygythiad mawr ym mharth 3.

11. Derbynioldeb canlyniadau llifogydd

11.1 Os yw'r awdurdod cynllunio wedi'i fodloni ei hun bod datblygiad a gynigir mewn parth llifogydd wedi bodloni'r profion cymalog a nodir yn adran 10, y cyfiawnhad fydd gwybod y gallai'r datblygiadau hynny brofi llifogydd ac y bydd angen iddynt gael eu cynllunio'n briodol. Bydd dealltwriaeth lawn am y peryglon posibl a'u canlyniadau i oleuo penderfyniad yr awdurdod cynllunio ac i ddangos bod y meini prawf yn adran 10 wedi cael eu bodloni. Cyn bod yr awdurdod cynllunio'n penderfynu ynghylch cais, rhaid cynnal asesiad o ganlyniadau llifogydd, sy'n briodol i faint a graddfa'r datblygiad arfaethedig.

11.2 Mae'r costau cyhoeddus a phreifat uchel sy'n gysylltiedig â llifogydd yn golygu bod yn rhaid bod yn rhagofalus wrth ystyried datblygu mewn ardaloedd perygl llifogydd, gan gydnabod ansicrwydd y rhagolygon presennol. Mae'n bwysig bod yr ansicrwydd hwn yn cael ei ystyried yn llawn o fewn yr asesiad er mwyn sicrhau bod modd gwneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth.

Meini prawf derbynioldeb ar gyfer canlyniadau llifogydd

11.3 Wrth ystyried a ddylai datblygiad fynd yn ei flaen ai peidio, bydd hynny'n dibynnu ar y gallu i reoli canlyniadau llifogydd yn ddiogel, gan gynnwys eu heffeithiau ar berygl llifogydd mewn ardal arall. Nid yw'n briodol caniatáu datblygiad newydd mewn ardaloedd â dyfnder neu gyflymder llifogydd sylweddol neu lle na ellir sicrhau ffordd ddiogel i mewn ac allan.

11.4 Dylai'r asesiad gadarnhau a ellir ymgorffori mesurau osgoi a lliniaru addas, mewn modd sy'n gymwys â nodau creu lleoedd PCC, o fewn dyluniad y safle i sicrhau bod datblygiad yn ddiogel a sicrhau hefyd:

- bod cyn lleied â phosibl o berygl i fywyd;
- y terfir gyn lleied â phosibl ar bobl sy'n byw ac yn gweithio yn yr ardal,
- bod cyn lleied â phosibl o ddifrod i eiddo;
- bod y datblygiad yn effeithio gyn lleied â phosibl ar berygl llifogydd yn gyffredinol,
- y terfir gyn lleied â phosibl ar reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy.

11.5 I lywio'u penderfyniad cynllunio, bydd angen i'r awdurdod cynllunio ffurfio barn ynglŷn â derbynioldeb canlyniadau llifogydd a chaniatáu datblygu dim ond lle mae'r datblygwr wedi dangos bod peryglon a chanlyniadau llifogydd yn rhai y gellir eu rheoli ac yn bodloni'r meini prawf a nodir yn ffigurau 4, 5 a 6 isod.

Trothwyon Amlder: Dylunio datblygiad i fod yn rhydd o lifogydd

11.6 Rhaid dylunio pob datblygiad i fod yn rhydd o lifogydd yn ystod llifogydd afonol/afon 1% (h.y. llifogydd â thebygolrwydd o 1 mewn 100 o ddigwydd mewn unrhyw flwyddyn) a llifogydd llanw/arfordirol 0.5% (h.y. llifogydd â thebygolrwydd o 1 mewn 200 o ddigwydd mewn unrhyw flwyddyn), a lwfans ar gyfer y newid yn yr hinsawdd dros oes y datblygiad. Dylai chanolfannau rheoli

Awdurdodau Lleol a chanolfannau i'r gwasanaethau brys fod wedi'u dylunio i fod yn rhydd o lifogydd yn ystod unrhyw ddigwyddiad 0.1% (h.y. llifogydd â thebygolrwydd o 1 mewn 1000 o ddigwydd mewn unrhyw flwyddyn). Lle y bo'n briodol, dylid cynnal asesiad yn erbyn senario torri a blocio yn erbyn y paramedrau hyn.

11.7 Mae canllawiau manwl ar lwfansau newid hinsawdd at ddibenion cynllunio yn cael eu cyhoeddi ar wahân gan Lywodraeth Cymru.

11.8 Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r trothwy amlder y mae'n rhaid ei gyrraedd ar gyfer gwahanol fathau o ddatblygiadau ac fe'i disgrifir yn nhermau tebygolrwydd blynyddol o ddigwydd.

Ffigur 4 – Digwyddiadau llifogydd lle mae'n rhaid i ddatblygiad fod yn rhydd o lifogydd

Categorïau Bygythiad		**Math o ddigwyddiad llifogydd**	
		Afonol	**Llanw**
Datblygiad sydd dan fygythiad mawr	Gwasanaethau brys (canolfannau a hybiau rheoli)	0.1%+CC (1 mewn 1,000)	0.1%+CC (1 mewn 1,000)
	Pob math arall	1% +CC (1 mewn 100)	0.5%+CC (1 mewn 200)
Datblygiad sydd dan lai o fygythiad		1% +CC (1 mewn 100)	0.5% +CC (1 mewn 200)

Amodau goddefadwy: Rheoli canlyniadau mewn digwyddiad llifogydd eithafol

11.9 Mae'r trothwyon o ran bod yn rhydd o lifogydd a nodir uchod yn ymwneud â digwyddiadau llifogydd difrifol iawn ond nid y rhai mwyaf eithafol (ac eithrio'r trothwyon ar gyfer gwasanaethau brys). Yn ystod digwyddiadau llifogydd eithafol cydnabyddir efallai na fydd yn bosibl cadw'r datblygiad cyfan yn rhydd o lifogydd. Dan yr amgylchiadau hyn rhaid i lifogydd beidio â pheryglu bywyd felly rhaid dangos y bydd amodau o fewn y datblygiad cyn, yn ystod ac ar ôl digwyddiad eithafol yn rhai y gellir eu goddef.

11.10 Mae Ffigur 5 isod yn dynodi'r amodau mwyaf o ran dyfnder a chyflymder llifogydd y gellir eu goddef ar gyfer datblygiad sydd dan fygythiad mawr a datblygiad sydd dan lai o fygythiad pan gânt eu hasesu yn erbyn y digwyddiad llifogydd eithafol 0.1%, yn cynnwys lwfans ar gyfer y newid yn yr hinsawdd.

11.11 Nid yw mesurau lliniarol a mesurau cydnerthedd yn wyneb llifogydd yn gyfiawnhad digonol dros ganiatáu datblygiad os eir y tu hwnt i'r amodau y gellir eu goddef yn ystod digwyddiad llifogydd eithafol. Mae cyflymderau a/neu ddyfnderoedd dŵr llifogydd uchel yn creu perygl i fywyd, mae ganddynt y

potensial i achosi difrod strwythurol i adeiladau a gallent effeithio ar iechyd a lles pobl.

Ffigur 5 – Amodau y gellir eu goddef mewn digwyddiad llifogydd eithafol

Mathau o ddatblygiad	Uchafswm dyfnder llifogydd (mm)	Uchafswm cyflymder dyfroedd llifogydd (metrau/eiliad)
Datblygiad sydd dan fygythiad mawr: Anheddau preswyl, ysgolion etc. (Parth 2 yn unig)	600	0.15
Seilwaith sy'n gysylltiedig â datblygiadau sydd dan fygythiad mawr, e.e. meysydd parcio, mynediad, llwybrau a ffyrdd Datblygiadau sydd dan lai o fygythiad	600	0.3

11.12 Mae'r ffigurau uchod yn lefelau goddefiant lle y gall datblygiad fod yn dderbyniol os yw lefelau llifogydd yn is na nhw. Fodd bynnag, rhaid ystyried pob safle'n unigol, a ffurfio barn yng nghyd-destun yr amgylchiadau a allai fodoli ar y safle hwnnw. Nid yw'r gwasanaethau brys yn cael eu dangos oherwydd rhaid iddynt fod mewn mannau na fyddent yn dioddef unrhyw lifogydd mewn digwyddiad 0.1%, fel y nodir yn Ffigur 4. Yn achos datblygiadau ar gyfer y gwasanaethau brys ac eithrio canolfannau a hybiau rheoli, dylid defnyddio'r amodau ar gyfer Datblygiadau sydd dan Fygythiad Mawr.

11.13 Wrth benderfynu a ellir rheoli canlyniadau digwyddiad llifogydd eithafol mewn modd derbyniol, dylai awdurdodau cynllunio gyfeirio at bolisïau a chamau gweithredu perthnasol a nodir yn eu Cynllun Datblygu ac i cynllun wrth gefn lleol yr Awdurdod Rheoli Risg. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i'r gofynion o ran mynediad ar gyfer gwasanaethau brys a gadael safleoedd.

11.14 Mae llifogydd yn peri perygl pan fod dŵr naill ai yn ddwfn neu'n llifo'n gyflym. Mae'r perygl yn uwch fyth pan fo'r ddau'n digwydd ar yr un pryd. Mae'r matrics perygl llifogydd yn Ffigur 6 isod yn darparu offeryn goleuadau traffig gweledol, y gellir ei ddefnyddio fel y sail i asesu'r peryglon i bobl wahanol. Gellir defnyddio'r matrics i asesu perygl, drwy'r blotio dyfnder a chyflymder llifogydd y'u rhagwelir ar wahanol adegau o'r digwyddiad llifogydd

11.15 Dylai'r awdurdod cynllunio ystyried holl ddefnyddwyr posibl a thebygol unrhyw ddatblygiad arfaethedig wrth asesu a ellir ystyried bod y datblygiad yn darparu amgylchedd diogel yn ystod digwyddiad llifogydd eithafol. Mae'r matrics yn

dangos fod digwyddiadau lle ceir dwr dwfn sy'n symud yn gyflym yn beryglus i bawb, gan gynnwys y gwasanaethau brys. Ni fyddai dan unrhyw amgylchiadau yn briodol i ddatblygu mewn ardaloedd sy'n wynebu risg o'r math hynny.

Ffigur 6: Matrics perygl llifogydd

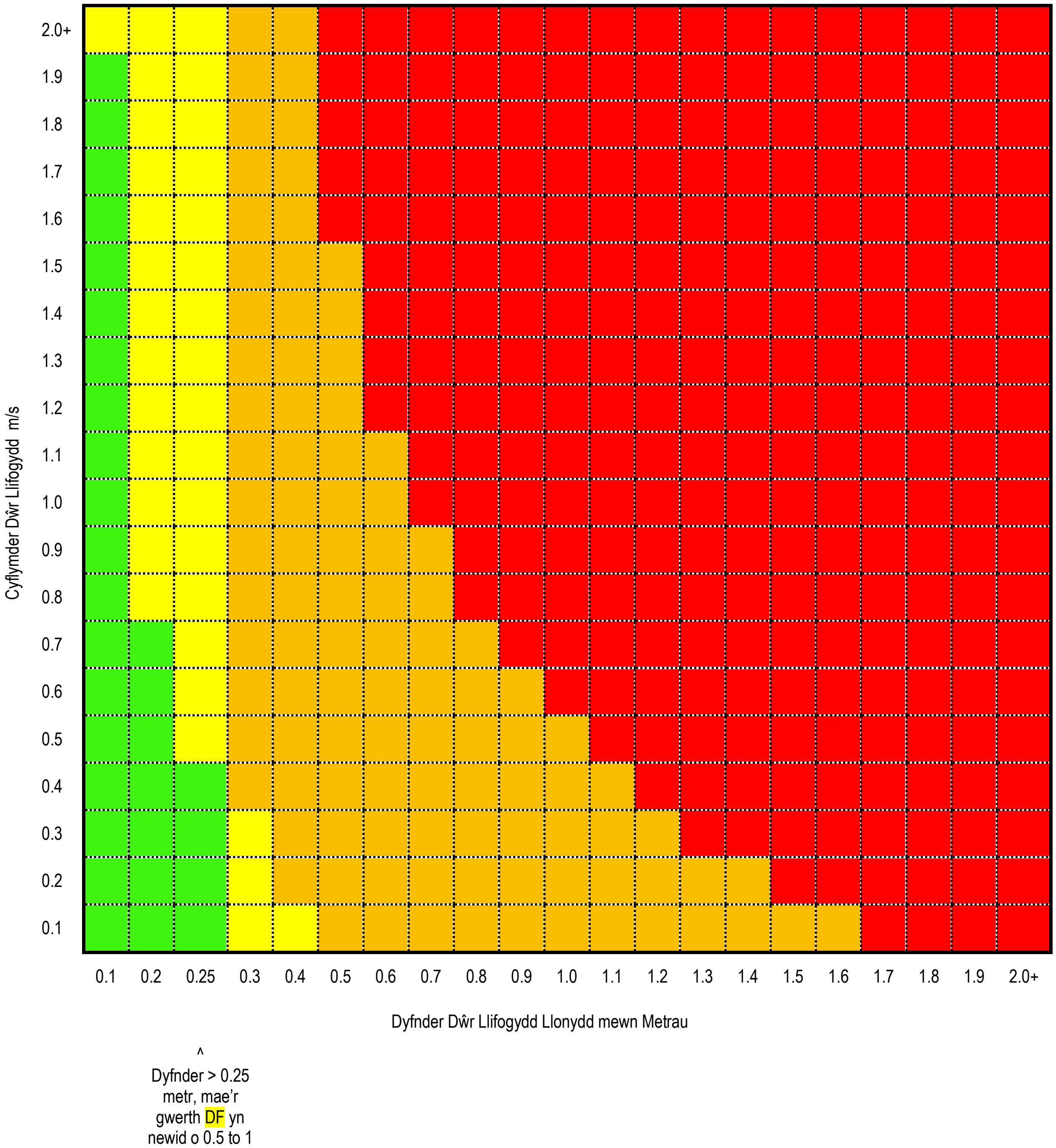

Cod lliwiau	Categori perygl i bobl
	Perygl bach iawn
	Perygl i rai – mae'n cynnwys plant, yr henoed a'r eiddil
	Perygl i'r rhan fwyaf – mae'n cynnwys y cyhoedd yn gyffredinol
	Perygl i bawb – mae'n cynnwys y gwasanaethau brys

12. Asesiadau o ganlyniadau llifogydd

12.1 Os yw'r awdurdod cynllunio'n fodlon bod y datblygiad a gynigir mewn parth llifogydd yn bodloni y profion yn adran 10, bydd asesiad llawn o ganlyniadau llifogydd yn ofynnol.

12.2 Prif amcan asesiad o ganlyniadau llifogydd yw datblygu dealltwriaeth lawn o'r canlynol:

- Perygl a chanlyniadau llifogydd ar y datblygiad;
- Perygl a chanlyniadau (h.y. effeithiau cyffredinol) y datblygiad ar berygl llifogydd mewn mannau eraill o fewn y dalgylch

12.3 Rhaid i'r asesiad ddarparu ar gyfer ystod o senarios llifogydd posibl hyd at a chan gynnwys tebygolrwydd o 0.1% mewn unrhyw flwyddyn y bydd llifogydd yn digwydd. Rhaid lwfio am y newid yn yr hinsawdd yn unol â chanllawiau cyfredol Llywodraeth Cymru.

12.4 Mae Ffigur 7 yn nodi yr elfennau a'r data y dylid eu cynnwys mewn asesiad canlyniadau llifogydd.

12.5 Bydd yr asesiad yn helpu'r awdurdod cynllunio i benderfynu a yw perygl a chanlyniadau llifogydd yn dderbyniol ac a ellir eu rheoli'n briodol dros oes y datblygiad. Gellir defnyddio'r asesiad hefyd i gadarnhau a ellid ymgorffori mesurau osgoi neu fesurau lliniarol priodol o fewn dyluniad y datblygiad i sicrhau, trwy gydol ei oes, bod y datblygiad yn lleihau i'r eithaf y perygl i fywyd, y difrod i eiddo a'r amhariad i bobl sy'n byw ac yn gweithio ar y safle neu mewn mannau eraill yn y gorlifdir.

12.6 Rhaid i awdurdodau cynllunio gydnabod nad yw'r ffaith bod mesurau diogelu'n bodoli yn dileu perygl yn gyfan gwbl a bod rhai datblygiadau dan fwy o fygythiad nag eraill. Gall tir a ddiogelir gan amddiffynfeydd fod dan fygythiad eithriadol os yw dŵr yn llifo dros yr amddiffynfeydd neu'n torri drwyddynt, oherwydd cyflymder y llifogydd dan amgylchiadau o'r fath. Hefyd, gall dŵr llifogydd gario llawer iawn o falurion, sy'n gallu achosi rhwystrau ger adeileddau. Pan fo hynny'n briodol, dylai'r asesiad o ganlyniadau llifogydd ddangos bod modd rheoli canlyniadau llifogydd mewn modd derbyniol os bydd dŵr yn llifo dros amddiffynfeydd, yn torri drwyddynt, neu os bydd yn creu rhwystrau.

Ffigur 7: Gofynion Technegol Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd

1. Cynllun lleoliad yn nodi'r holl ffynonellau llifogydd posibl gan gynnwys dŵr yn mynd yn uwch nag amddiffynfeydd presennol a/neu'n torri drwyddynt ac unrhyw strwythurau mewn sianelau a allai fod â thuedd i gael eu blocio.	Dylai'r cynllun gael ei gyflwyno ar raddfa briodol a dylai gynnwys nodweddion daearyddol, enwau strydoedd a nodi'r holl gyrsiau dŵr neu gyrff dŵr eraill yn y cyffiniau. Dylai hyn gynnwys arllwysfeydd draenio ac, os oes angen, croesgyfeirio at eu trefniadau gweithredol yng nghorff yr adroddiad.
2. Cynllun o'r safle yn dangos lefelau presennol ac arfaethedig sy'n gysylltiedig â Datwm Ordnans.	Gall lefelau arfaethedig datblygiad fod yn ddangosol yn unig ar y cam hwn; fodd bynnag, dylai'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd gadarnhau lefelau datblygiad i reoli peryglon a chanlyniadau llifogydd.
3. Cynllun sy'n nodi unrhyw fesurau lliniaru llifogydd sydd eisoes yn eu lle.	Os oes gan safle datblygiad fesurau lliniaru llifogydd yn barod, dylai'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd asesu effaith a chanlyniadau unrhyw ddigwyddiad torri/llifo drosodd. Dylid rhoi ystyriaeth hefyd i'r safon amddiffyn a ddarperir gan fesurau o'r fath dros oes gyfan y datblygiad.
4. Asesiad o'r holl ffynonellau llifogydd posibl gan gynnwys, ymhlith eraill, afonydd, y llanw, arfordirol, dŵr daear, llif wyneb neu unrhyw gyfuniad o'r rhain.	Dylai'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd gynnwys amcangyfrifon o lifoedd llifogydd eithafol o'r trothwy i'r llifogydd uchaf tebygol, gan gynnwys lwfans ar gyfer y newid yn yr hinsawdd.
5. Trawstoriadau presennol ac arfaethedig o'r safle yn dangos lefelau arfaethedig y datblygiad a lefelau'r safle yn berthynol i'r ffynhonnell llifogydd, ac i lefelau dŵr a ragwelir a thebygolrwyddau cysylltiedig.	
6. Asesiad o ddyfnder brig llifogydd a chyflymderau posibl llifogydd mewn gwahanol rannau o'r safle, hyd tebygol digwyddiadau llifogydd ac effeithiau tebygol llifogydd.	Rhaid i'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd ddangos bod y datblygiad yn gallu cyrraedd y trothwyon rhydd o lifogydd ar gyfer y digwyddiad afonol 1%/digwyddiad llanw 0.5% (gan gynnwys lwfans ar gyfer y

	newid yn yr hinsawdd) fel sy'n ofynnol ar gyfer y math o ddatblygiad.
7. Gwybodaeth am faint a dyfnder digwyddiadau llifogydd yn y gorffennol a rhagfynegiadau ar gyfer y dyfodol.	Rhaid i'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd asesu perygl llifogydd yn y dyfodol o ganlyniad i'r newid yn yr hinsawdd yn unol â chanllawiau cyfredol Llywodraeth Cymru.
8. Cynllun o'r ardal i ddangos llwybrau llifo dros y tir a llwybrau mynediad/gadael priodol o safle'r datblygiad arfaethedig sy'n weithredol dan bob math o amodau.	Dylid darparu lefelau yn berthynol i Ddatwm Ordnans a dyfnderau/cyflymder disgwyliedig llifogydd yn y digwyddiad llifogydd 0.1% a'r newid yn yr hinsawdd.
9. Cynllun a disgrifiad o unrhyw strwythurau a allai ddylanwadu ar hydroleg leol, gan gynnwys pontydd, pibellau/dwythellau sy'n croesi'r cwrs dŵr, cwlferi.	Rhaid i hyn gynnwys asesiad o'r tebygolrwydd y bydd strwythurau o'r fath yn cael eu tagu gan ysgyrion a'r canlyniadau ar gyfer llifogydd ar y datblygiad ac mewn mannau eraill.
10. Asesiad o oblygiadau unrhyw ddraeniau neu garthffosydd, yn rhai presennol neu arfaethedig, ar y safle yn ystod digwyddiadau llifogydd.	Rhaid i'r fethodoleg asesu fod wedi'i nodi'n glir.
11. Asesiad o'r cyfaint storio llifogydd a fyddai'n cael ei golli a/neu ei ddisodli o'r safle.	Dylai'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd asesu amryw gyfnodau dychwel llifogydd hyd at a chan gynnwys y digwyddiad llifogydd eithafol 0.1% a'r newid yn yr hinsawdd dros oes datblygiad. Dylid gwneud iawn am unrhyw gyfaint storio a gaiff ei golli ar sail gyfatebol a 'lefel am lefel'. Dylai effaith debygol unrhyw ddŵr a ddisodlwyd mewn mannau eraill gael ei hasesu hefyd.
12. Asesiad o'r dŵr ffo sy'n debygol o gael ei greu o'r datblygiad.	Dylai'r Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd ddarparu manylion sut y bydd dŵr ffo yn cael ei reoli i sicrhau nad oes perygl o lifogydd dŵr wyneb i'r datblygiad na mannau eraill.

13. Manylion mesurau osgoi llifogydd, lliniaru llifogydd a chydnerthedd yn wyneb llifogydd y bwriedir eu rhoi ar waith.	
14. Manylion i ddangos na fydd y datblygiad yn achosi nac yn gwaethygu natur ac amlder perygl llifogydd mewn mannau eraill.	
15.Asesiad o’r risgiau ar ôl adeiladu unrhyw fesurau lliniaru angenrheidiol.	Dylid ystyried perfformiad unrhyw fesurau o’r fath mewn digwyddiadau eithafol sy’n fwy na’r rhai y maent wedi’u dylunio ar eu cyfer a dylid darparu gwybodaeth am yr ystyriaeth a roddwyd i leihau i’r eithaf beryglon i fywyd, eiddo a threftadaeth naturiol.
16. Crynodeb eglur a chynhwysfawr o’r asesiad sy’n dangos y canlyniadau ac argymhellion.	

12.7 Gall Cyfoeth Naturiol Cymru gynghori'r awdurdod cynllunio ynghylch canlyniadau llifogydd afonol a llanw i'r datblygiad arfaethedig a mannau eraill y seiliedig ar y dystiolaeth a gyflwynir yn yr asesiad o ganlyniadau llifogydd. Dylai'r awdurdod cynllunio geisio cyngor gan yr Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol ar ganlyniadau llifogydd dŵr wyneb a ffynonellau lleol eraill llifogydd gan gynnwys cyrsiau dŵr cyffredin. Dylai hyn alluogi'r awdurdod cynllunio i ffurfio barn ynghylch derbynioldeb canlyniadau llifogydd. Lle caniateir datblygiad, rhaid i ddatblygwyr roi cynlluniau neu fesurau yn eu lle i reoli'r canlyniadau hynny. Rhaid i fesurau o'r fath allu cael eu gweithredu ar y cam priodol fel rhan o'r datblygiad a, lle y bo angen, rhaid darparu ar gyfer cynnal a chadw hirdymor.

12.8 Gallai effaith llifogydd ar seilwaith dŵr neu garthffosiaeth gael effeithiau trychinebus ar iechyd y cyhoedd a'r amgylchedd trwy achosi i ddŵr yfed gael ei halogi, neu achosi i garthffosiaeth gael ei chymysgu â dŵr llifogydd. Gallai dŵr llifogydd fynd i mewn i systemau carthffosiaeth gyhoeddus heb lawer o reolaeth a byddai'r cyfuniad o garthffosiaeth a dŵr llifogydd yn effeithio ar eiddo a'r amgylchedd. Dylai'r asesiad o ganlyniadau ystyried mynediad i mewn ac allan, er enghraifft os nad yw ymgymerwr statudol yn gallu cael mynediad at ei gyfarpar yn ystod llifogydd yna bydd hyn yn hwyhau'r amser cyn y gallai camau unioni ddigwydd. Gall fod yn angenrheidiol ymgynghori â'r ymgymerwr carthffosiaeth perthnasol i gael cyngor.

12.9 Gall cynigion datblygu ar dir neu ar bwys tir a all fod wedi'i halogi ddwyn goblygiadau ar gyfer ansawdd dŵr yn ystod llifogydd. Lle mae safleoedd o'r fath dan ddŵr ceir perygl cysylltiedig y gallai rhai difwynwyr gael eu cynnull ac fe allai hynny fod yn fygythiad i ddyfroedd wyneb neu drwytholchi i ddyfroedd daear. Hefyd, lle mae datblygu'n cynnwys, er enghraifft, storio/defnyddio olewau, tanwyddau neu gemegolion, proses ddiwydiannol neu storio neu drin deunyddiau gwastraff, mae perygl i'r amgylchedd dŵr os bydd y safle'n mynd dan ddŵr. Dylid cymryd y ffactorau hyn i ystyriaeth wrth wneud penderfyniad trwy fod yn rhan o'r asesiad o ganlyniadau llifogydd.

13. Dyluniad Cydnerth

13.1 Mae gwella cydnerthedd cymunedau sydd mewn perygl o lifogydd yn awr ac o dan senarios posibl o ran y newid yn yr hinsawdd yn flaenoriaeth i bob awdurdod cynllunio. Bydd ystyriaeth i ddylunio'n ffactor allweddol wrth benderfynu a yw datblygiad yn dderbyniol ym mharthau 2 a 3. Bydd y datrysiadau mwyaf effeithiol yn cyfuno mesurau cydnerthedd ar lefel y safle ac ar lefel unedau eiddo. Dylai Asesiadau o Ganlyniadau Llifogydd strategol a manwl ddarparu cyngor ynghylch y mesurau sy'n cynnig y dull gorau o amddiffyn rhag llifogydd.

13.2 Mae gan safonau cynllunio ac adeiladu rôl ategol o ran rheoli llifogydd a bydd gofyn defnyddio mesurau lliniaru llifogydd a mesurau gwrthsefyll difrod er mwyn sicrhau bod canlyniadau llifogydd yn dderbyniol. Dylai unrhyw ddatblygiad newydd ym mharthau 2 a 3, lle mae profion adran 10 ac 11 wedi cael eu bodloni, fod yn gydnerth yn wyneb llifogydd ar lefel y safle ac ar lefel yr unedau eiddo hefyd.

13.3 Ar lefel unedau eiddo, y nod y dylid anelu ato yw lleihau i'r eithaf faint o ddŵr sy'n gallu mynd i mewn i'r eiddo a chyfyngu ar y difrod a achosir os bydd dŵr yn mynd i mewn. Gall nodweddion dylunio syml, megis codi lefelau lloriau, gan sicrhau bod yr eiddo'n parhau'n hygyrch i bawb, neu gadw cylchedau trydanol uwchlaw lefelau y mae llifogydd yn debygol o effeithio arnynt, alluogi adeiladau i wrthsefyll llifogydd ac ymdopi â llifogydd yn well.

13.4 Gall datblygiadau dwysedd uwch, defnydd cymysg gynnig mwy o botensial i ddylunio mewn ffordd gydnerth. Gellir lleoli elfennau o'r datblygiad sydd dan lai o fygythiad, megis defnydd masnachol, mewn ardaloedd ar y llawr gwaelod. Bydd defnyddio deunyddiau priodol yn gwella cydnerthedd datblygiad hefyd, er enghraifft trwy osgoi defnyddio carpedi mewn ardaloedd ar y llawr gwaelod.

13.5 Dylai mesurau cydnerthedd ar lefel y safle fod â dau nod, sef lleihau faint o ddŵr llifogydd sy'n gallu mynd i'r safle, a rheoli unrhyw ddŵr sy'n cyrraedd y safle mewn ffordd effeithiol fel nad yw'n effeithio ar aelwydydd. Yr enw a roddir i'r ail elfen hon yw 'dylunio ar gyfer gormodiant'. Gall olygu defnyddio seilwaith gwyrdd, priffyrdd a phalmentydd i sianelu ac ailgyfeirio dŵr, a defnyddio mannau agored neu feysydd parcio i storio dŵr dros dro. Dylai integreiddio SDCau yn rhan o ddatblygiadau gael ei ystyried yn gyfle i sicrhau nifer o ganlyniadau cadarnhaol, trwy gyfuno asedau hollbwysig ar gyfer draenio ac amddiffyn rhag llifogydd â seilwaith gwyrdd a thir o ansawdd uchel ar gyfer y cyhoedd.

Mae cyngor cynhwysfawr ar sut i greu datblygiadau cydnerth trwy ddylunio ar gael oddi wrth Gymdeithas Ymchwilio a Gwybodaeth y Diwydiant Adeiladu (CIRIA).

Amddiffynfeydd llifogydd – seilwaith newydd a gwelliannau

13.6 Mae defnyddio datrysiadau ar sail natur yn flaenoriaeth allweddol i ddarparu dulliau mwy naturiol o amddiffyn rhag llifogydd[5]. Fodd bynnag, bydd amgylchiadau lle bydd cyfiawnhad i Awdurdodau Rheoli Risg gynnig amddiffynfeydd llifogydd peirianyddol newydd neu well er mwyn amddiffyn cymunedau presennol rhag llifogydd ac effeithiau llifogydd.

13.7 Fel rheol, bydd seilwaith amddiffyn rhag llifogydd yn dargyfeirio dŵr i ffwrdd o ddatblygiad, a all arwain at gynyddu'r risg o lifogydd yn rhywle arall. Rhaid ystyried y buddion a'r effeithiau niweidiol yn llawn ac yn ofalus, ar ac oddi ar y safle, pan gynigir seilwaith amddiffyn rhag llifogydd newydd neu well. Dylai awdurdodau cynllunio fod yn fodlon bod y buddion i'r ardal warchodedig yn amlwg yn gorbwyso unrhyw effeithiau negyddol mewn mannau eraill.

13.8 Mae darparu gorlifdir cydadferol yn ffordd effeithiol o osgoi effeithiau niweidiol mewn mannau eraill, ond nid yw bob amser yn opsiwn ymarferol. Gall cynyddu'r risg neu ddifrifoldeb llifogydd yn rhywle arall fod yn dderbyniol os yw'r effaith ar dir heb ei ddatblygu neu heb ei feddiannu. Os yw'r tir yr effeithir arno yn orlifdir swyddogaethol presennol, bydd y budd o gryfhau amddiffyniad llifogydd i eiddo preswyl fel arfer yn gorbwyso effaith negyddol llifogydd dwysach ar y gorlifdir. Lle byddai seilwaith amddiffyn rhag llifogydd yn arwain at gynnydd yn y risg i eiddo preswyl sydd eisoes mewn perygl o lifogydd (parth 2 neu barth 3) bydd yr asesiad canlyniadau llifogydd yn llywio penderfyniad yr awdurdod cynllunio. Dylai awdurdodau cynllunio ystyried yn ofalus a yw'r risg uwch o dan wahanol senarios llifogydd yn rhesymol ac yn oddefadwy, gan ddefnyddio'r canllawiau a nodir yn adran 11. Os yw anfantais i dir trydydd parti yn cael ei dderbyn rhaid hysbysu'r holl dirfeddianwyr yr effeithir arnynt i'w galluogi i herio'r penderfyniad. neu drafod iawndal.

13.9 Ni ddylai seilwaith amddiffyn rhag llifogydd newydd neu well beri i eiddo preswyl sydd wedi'i leoli mewn man arall sydd ar hyn o bryd heb fawr o risg (parth 1) gael ei roi mewn perygl o lifogydd (parth 2 neu barth 3).

13.10 Dylai buddsoddiad mewn amddiffynfeydd llifogydd newydd neu well geisio sicrhau buddion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol ehangach, megis storio carbon, hamdden, gwelliannau bioamrywiaeth a lles cymdeithasol. Bydd y rhain yn galluogi Awdurdodau Rheoli Risg i ddangos eu bod yn cyflawni yn erbyn eu nodau Llesiant, a'u dyletswyddau o dan Ddeddf Amgylchedd Cymru 2016. Gall buddsoddiadau mewn seilwaith amddiffyn rhag llifogydd sicrhau mwy o werth cyffredinol o'u cyfuno â buddsoddiad arall, er enghraifft mewn seilwaith teithio llesol, gwelliannau i dir cyhoeddus neu gynlluniau adfywio.

[5] Y Strategaeth Rheoli Llifogydd ac Erydu Arfordirol Genedlaethol - https://llyw.cymru/y-strategaeth-ar-gyfer-rheoli-risg-llifogydd-ac-erydu-arfordirol

14. Ystyriaethau penodol ar gyfer ceisiadau cynllunio

14.1 Bydd tueddiad tir i brofi llifogydd yn ystyriaeth berthnasol wrth benderfynu ynghylch cais cynllunio. Ar gyfer cynigion sydd wedi'u lleoli ym mharthau 2 a 3, bydd angen i ddatblygwyr ddangos, mewn modd sy'n argyhoeddi'r awdurdod cynllunio, y gellir cyfiawnhau'r datblygiad yn y lleoliad hwnnw a bod canlyniadau sy'n gysylltiedig â llifogydd yn dderbyniol.

14.2 Lle mae safle wedi'i leoli mewn dau barth llifogydd gwahanol neu fwy, mater i'r awdurdod cynllunio fydd barnu sut i gymhwyso adran 10, tra bydd asesiad yn unol ag adran 11 yn ofynnol. Dylid ystyried cyngor gan Cyfoeth Naturiol Cymru wrth benderfynu a yw canlyniadau llifogydd yn dderbyniol, o ran y peryglon i bobl ac eiddo.

14.3 Ar gyfer y datblygiadau hynny a allai mewn egwyddor fod yn dderbyniol ym mharthau 2 a 3, dylid cyflwyno asesiad o ganlyniadau llifogydd gyda'r cais cynllunio. Lle darperir gwybodaeth annigonol yn yr asesiad i alluogi Cyfoeth Naturiol Cymru i gynghori ynghylch canlyniadau llifogydd, dylai'r awdurdod cynllunio ddefnyddio'i bwerau i ofyn am ragor o wybodaeth, a allai arwain at oedi cyn gwneud penderfyniad. Lle nad yw gwybodaeth y gofynnwyd amdani'n cael ei darparu, gall hyn fod yn rheswm dros wrthod. Dylai'r asesiadau hyn gael eu cynnal gan berson cymwys â chymwysterau addas a goleuo'r broses o ddylunio manwl a dethol mesurau lliniaru, lle y bo'n briodol. Mae gofynion technegol asesiadau o ganlyniadau llifogydd i'w gweld yn adran 12.

Trafodaethau cyn ymgeisio

14.4 Dylai ymgeiswyr ddefnyddio'r gwasanaethau cyn ymgeisio a ddarperir gan awdurdodau cynllunio wrth baratoi cynigion datblygu i sicrhau bod y cais cynllunio'n darparu'r holl wybodaeth sy'n angenrheidiol er mwyn i benderfynwyr ac ymgyngoreion ystyried y cais. Dylai gweithgarwch ymgysylltu cyn ymgeisio gadarnhau cwmpas yr asesiad o ganlyniadau llifogydd, gan sicrhau ei fod yn gymesur â natur a graddfa'r datblygiad arfaethedig, a chadarnhau a oes unrhyw waith modelu llifogydd presennol a pherthnasol yn bodoli'n barod. Anogir ymgysylltu amlochrog rhwng yr ymgeisydd, yr awdurdod cynllunio lleol, y Corff Cymeradwyo SDCau a Cyfoeth Naturiol Cymru fel arfer gorau.

Ymgynghori

14.5 Pan fo awdurdod cynllunio yn cael cais cynllunio i ddatblygu ym mharth 2 neu barth 3, dylent wneud gwaith ymgynghori mewnol priodol mewn perthynas â'u cyfrifoldebau amddiffyn rhag llifogydd fel yr Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol, yn ogystal ag ymgynghori â Cyfoeth Naturiol Cymru[6].

[6] Nid yw canlyniadau llifogydd sy'n gysylltiedig a datblygiadau dan fygythiad mawr yn dderbyniol ym mharth 3, yn ôl y datganiadau yn adrannau 7 a 10. Nid oes disgwyl i Gyfoeth Naturiol Cymru ymateb i ymgynghoriadau ar y math yma o gynigion.

14.6 Dylai Cyfoeth Naturiol Cymru roi cyngor manwl i'r awdurdod cynllunio ynghylch canfyddiadau a chasgliadau'r asesiad o ganlyniadau llifogydd, gan gynnwys yr effaith ar lifogydd mewn mannau eraill ac effaith gwaith lliniaru llifogydd ar yr amgylchedd ac unedau eiddo eraill. Lle mae'r awdurdod cynllunio o blaid mynd yn groes i gyngor Cyfoeth Naturiol Cymru, dylai ei hysbysu cyn rhoi caniatâd gan ganiatáu digon o amser i gyflwyno sylwadau pellach, er mwyn sicrhau bod canlyniadau'n gallu cael eu rheoli'n dderbyniol. Ni ddylid rhoi caniatâd cynllunio heb roi digon o amser yn gyntaf i Cyfoeth Naturiol Cymru ymateb i'r cynnig.

Canllawiau pellach ar gyfer amgylchiadau penodol

Ceisiadau ar gyfer Deiliaid Tai Unigol

14.7 Ni ddylai ceisiadau ar gyfer mân estyniadau neu addasiadau godi materion arwyddocaol oni bai:

- eu bod yn debygol o gael effaith uniongyrchol ac anffafriol ar gwrs dŵr neu ar ei amddiffynfeydd rhag llifogydd,
- y byddent yn rhwystro mynediad at gyfleusterau amddiffyn rhag llifogydd a rheoli llifogydd, neu
- y gallai effaith gronnol datblygiadau o'r fath gael effaith arwyddocaol ar gapasiti storio llifogydd neu lifoedd llifogydd.

14.8 Mewn achosion o'r fath ni fydd gofyniad i gyfiawnhau lleoliad datblygiad ond os yw mân waith o'r fath y debygol o gael effaith anffafriol yna bydd angen i ganlyniadau llawn datblygiad gael eu gwerthfawrogi a bydd angen cynnal Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd.

14.9 Lle mae Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd wedi dynodi y byddai estyniadau neu addasiadau lluosog mewn ardal yn debygol o gael effaith gronnol anffafriol ar berygl llifogydd, dylai awdurdodau cynllunio ystyried gwneud Cyfarwyddyd Erthygl 4 dan Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995, fel y'i diwygiwyd. Wedyn byddai'n ofynnol i ddatblygiadau gan ddeiliaid tai gael caniatâd cynllunio, gan roi cyfle i awdurdodau cynllunio roi ystyriaeth lawn i'r cynnig ac unrhyw effaith ar berygl llifogydd.

Newid defnydd ac addasiadau

14.10 Gall ailddatblygu adeiladau presennol mewn ardaloedd â pherygl llifogydd olygu bod penderfynwyr yn wynebu penderfyniadau eithriadol o anodd. Er na ellir cyfiawnhau datblygiad 'newydd' sydd dan fygythiad mawr ym mharth 3, gall fod amgylchiadau lle bydd yr awdurdod cynllunio o bosibl yn gefnogol i gynigion i newid defnydd neu addasu sy'n dwyn manteision amlwg i'r ardal a'r adeilad.

14.11 Mae'n rhesymol mynnu bod datblygiadau arfaethedig yn cyrraedd safon uwch nag a wnaed yn hanesyddol a dylai penderfynwyr gymhwyso'r

prawf adran 11 i'w hargyhoeddi eu hunain bod canlyniadau llifogydd wedi cael eu hystyried a'u bod yn dderbyniol. Bydd asesiad o ganlyniadau llifogydd sy'n gymesur â graddfa a natur y cynnig yn ofynnol i alluogi'r awdurdod cynllunio i wneud ei benderfyniad.

Caniateir nifer o newidiadau defnydd dan Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Dosbarthiadau Defnydd) 1987, fel y'i diwygiwyd, gan gynnwys rhai a allai arwain at newid o ddefnydd sydd dan fygythiad bach i ddefnydd sydd dan fygythiad mawr. Pan fyddant yn dod yn ymwybodol o newid defnydd o'r fath, dylai awdurdodau cynllunio ystyried rhoi hysbysiad cynghori i ddatblygwyr i'w rhybuddio am y perygl llifogydd gweddillol a'u hannog i ddefnyddio mesurau sy'n gwrthsefyll llifogydd ac sy'n hybu cydnerthedd yn wyneb llifogydd.

Mannau agored cyhoeddus, hamdden ac amaethyddiaeth

14.2 Mae defnyddio tir sydd mewn perygl o brofi llifogydd ar gyfer amaethyddiaeth, hamdden ac fel man agored cyhoeddus yn debygol o fod yn dderbyniol yn y rhan fwyaf o achosion. Fodd bynnag, efallai na fydd adeiladau neu strwythurau ategol sy'n ofynnol ar gyfer y defnyddiau hyn, sy'n amodol ar gymeradwyaeth rhag blaen, yn dderbyniol. Fel gyda phob defnydd arall, bydd cymhwyso adran 11 yn berthnasol lle mae llifogydd yn berygl i sicrhau bod canlyniadau llifogydd yn cael eu hystyried yn dderbyniol a'u bod yn gallu cael eu rheoli'n effeithiol.

Safleoedd Carafanau a Gwersylla

14.3 Mae safleoedd carafanau, gwersylla a safleoedd meddiannaeth dros dro o fath arall yn dod â phroblemau penodol mewn perthynas â llifogydd yn eu sgil. Maent yn aml wedi cael eu lleoli ar safleoedd arfordirol neu ar lannau afonydd sy'n dueddol o brofi llifogydd. Mae ansefydlogrwydd carafanau yn rhoi eu meddianwyr, ac eraill, mewn perygl arbennig a gall fod yn anodd gweithredu system effeithiol i rybuddio ynghylch llifogydd. Ni ddylid caniatáu datblygiad o'r fath ym mharth 3, tra na ddylai newidiadau i ddefnydd tir ar gyfer cartrefi symudol preswyl gael eu cynnig na'u caniatáu. Ni ddylent ond cael eu hystyried ym mharth 2 os yw'r datblygiad yn bodloni'r profion yn adran 10 ac adran 11.

14.4 Lle rhoddir caniatâd ar gyfer safleoedd carafanau/gwersylla neu lety gwyliau dros dro o fath arall mewn unrhyw ardal sydd mewn perygl o brofi llifogydd, dylai amod cynllunio ei gwneud yn ofynnol darparu hysbysiadau rhybuddio addas i hysbysu pobl sy'n mynd ar y safle a pharatoi cynlluniau rhybuddio a gadael effeithiol. Dylid cymryd camau gorfodi os yw arwyddion o'r fath yn dyddio, er mwyn sicrhau bod hysbysiadau rhybuddio effeithiol wastad yn bresennol. Argymhellir yn gryf bod rhybuddion a chynlluniau tebyg yn bodoli ar gyfer safleoedd a drwyddedwyd dan Ddeddf Safleoedd Carafanau a Rheoli Datblygu 1960, nad yw caniatâd cynllunio'n ofynnol ar eu cyfer. Dylai sefydliadau carafanio a gwersylla gynnal cyswllt â'r awdurdod cynllunio lleol a Cyfoeth Naturiol Cymru ynghylch unrhyw gyfyngiadau o ran llifogydd a allai fod

yn berthnasol a'r trefniadau ar gyfer hysbysu defnyddwyr ynghylch y systemau rhybuddio a'r gweithdrefnau gadael.

Camlesi a chyrff dŵr artiffisial eraill

14.15 Mae camlesi, fel dyfrffyrdd mewndirol, yn gweithredu'n wahanol i afonydd a chyrsiau dŵr eraill fel y'u diffiniwyd dan Ddeddf Draenio Tir 1991. Er y bydd rhai wedi'u lleoli o fewn ardaloedd perygl llifogydd afonydd neu lifogydd arfordirol, fel rheol gall camlesi fod â nifer cyfyngedig o ffosydd porthi, sy'n aml yn cael eu rheoli er mwyn iddynt allu cael eu dargyfeirio i ffwrdd oddi wrth y gamlas pan geir llifogydd. Mae llifddorau yn cael eu rheoli i ollwng dŵr gormodol o'r gamlas yn ystod cyfnodau o fewnlif uchel i sicrhau nad yw lefelau dŵr yn mynd y tu hwnt i'r bwrdd rhydd ac yn llifo drosto gan greu llifogydd ar dir cyfagos. Mae gan gamlesi beth gallu i storio dŵr cyn ei fod yn cael ei ollwng hefyd, gan wanhau brigau llifogydd a lleihau'r potensial ar gyfer llifogydd. Mewn rhai achosion, mae camlesi'n croesi ffiniau dalgylchoedd afonydd, a gellid derbyn dŵr mewn un dalgylch a'i ollwng mewn un arall. Dylid ymgynghori â Dyfrffyrdd Prydain a perchnogion eraill camlesi eraill ynghylch cynigion yng nghyffiniau camlesi, ffosydd porthi a nentydd a gaiff eu bwydo o strwythurau gorlifo camlesi, megis coredau a llifddorau.

14.16 Mae goblygiadau datblygu yng nghyffiniau camlesi a chyrff dŵr artiffisial eraill yn ddeublyg. I ddechrau, gan nad yw cysyniad gorlifdir yn berthnasol, efallai na fydd datblygu ar lan y dŵr neu ailddatblygu tir a ddatblygwyd yn flaenorol yn wynebu'r un cyfyngiadau oherwydd perygl llifogydd â datblygiadau ar hyd glan afon. Felly gall camlesi gadw eu potensial i weithredu fel sbardunau ar gyfer adfywio trefol a gwledig. Yn ail, ni ddylai awdurdodau sy'n ystyried datblygiad yng nghyffiniau camlesi anwybyddu eu capasiti hwy eu hunain i achosi llifogydd lleol, er enghraifft lle mae sianeli gorlifo'n methu â gweithredu neu lle mae argloddiau camlesi'n methu neu lle mae dŵr yn torri drwyddynt. Mae gan argaeau a chronfeydd dŵr botensial tebyg ar gyfer llifogydd a allai fod ar raddfa fawr. Dylid mabwysiadu dull rhagofalus mewn lleoliadau sydd dan fygythiad a dylai'r fethodoleg ragofalus gal ei chymhwyso mewn ymgynghoriad â gweithredwr y gamlas neu berchennog yr argae/y gronfa ddŵr.

Cyfraniadau Datblygwyr

14.17 Dan rai amgylchiadau, gellir caniatáu datblygu sy'n ei gwneud yn ofynnol darparu amddiffynfeydd rhag llifogydd a mesurau lliniaru llifogydd. Fel arfer bydd disgwyl i ddatblygwyr ysgwyddo costau gwaith lliniaru, adeiladu a chynnal a chadw hirdymor sy'n angenrheidiol. Lle y bo angen, dylai awdurdodau cynllunio ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr ymrwymo i gytundeb dan Adran 106 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 i sicrhau bod yr amddiffynfeydd yn gallu cael eu darparu, bod y datblygwr yn gwneud unrhyw waith angenrheidiol a bod ymrwymiadau o ran cynnal a chadw yn y dyfodol yn cael eu cyflawni. Bydd yn briodol mwy na thebyg cyflwyno'r amddiffynfeydd canlyniadol, sydd wedi'u hadeiladu wrth fodd yr awdurdod gweithredu, i'r awdurdod gweithredu, gyda

swm gohiriedig wedi'i neilltuo i dalu am gynnal a chadw am 30 mlynedd. Ar ôl yr amser hwnnw, byddai'n rhesymol ystyried mai ased cyhoeddus a ddylai gael ei gynnal a'i gadw gydag arian o bwrs y wlad yw'r amddiffynfeydd.

14.18 Lle byddai gwaith o'r fath yn darparu budd ehangach, gall y cyllid a ddarperir gan y datblygwr fod yn gymesur â'r budd y mae'n ei gael. Mewn achosion o'r fath, mae'n bosibl mai dyraniad rhesymol fyddai bod y datblygwr yn rhoi cyllid i ddarparu'r amddiffynfeydd, sydd wedyn yn cael eu cyflwyno i'r awdurdod gweithredol a'u cynnal a'u cadw ganddo. Gellir defnyddio amod tebyg i amod "Grampian" lle gellir gwarantu y byddai'r cynllun cyfan yn cael ei gyllido a'i adeiladu cyn bod y datblygiad yn mynd yn ei flaen.

14.19 Caiff cyngor ar ddefnyddio amodau mewn caniatadau cynllunio a rhwymedigaethau cynllunio ei nodi yng Nghylchlythyr Llywodraeth Cymru 016/2014 a Chylchlythyr Swyddfa Cymru 13/97 yn y drefn honno.

14.20 Ar ôl cael cyngor gan Cyfoeth Naturiol Cymru, bydd angen i'r awdurdod cynllunio fod wedi'i argyhoeddi bod yr amddiffynfeydd yn gallu cael eu darparu a bydd yn pennu'r cyfraniad sy'n ofynnol gan y datblygwr. Oni bai bod awdurdod cynllunio wedi'i argyhoeddi y bydd y datblygwr yn ddarostyngedig i rwymedigaeth effeithiol i ddarparu'r cyfraniad angenrheidiol, dylid gwrthod y cais.

Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (AEA)

14.21 Mae caniatâd cynllunio'n ofynnol ar gyfer gwaith newydd i amddiffyn yr arfordir ac i wella gwaith presennol. Mae gwaith i amddiffyn yr arfordir (ac eithrio cynnal a chadw neu ailadeiladu gwaith presennol) wedi'i gwmpasu gan atodlen 2 o Reoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol) (Cymru a Lloegr) 2017 ac mae'n ddigon posibl y bydd Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn ofynnol cyn y gellir penderfynu ynghylch caniatâd cynllunio. Lle mae gwaith i amddiffyn yr arfordir yn debygol o gael effaith sylweddol ar safle y mae Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rywogaethau 2017 (ac mae'n "brosiect neu gynllun perthnasol") bydd "asesiad priodol" yn ofynnol.

14.22 Os yw'r gwaith islaw marc penllanw'r gorllanw, mae'n ofynnol cael trwydded gan Gyfoeth Naturiol Cymru dan ddarpariaethau Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009. Wrth ystyried a ddylid rhoi trwydded, bydd ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r angen i ddiogelu amgylchedd y môr, ymhlith pethau eraill. Hefyd, rhaid i'r holl waith cyfalaf gael ei gymeradwyo ni waeth pa un a oes cymorth grant yn cael ei roi ai peidio.

14.23 Ar gyfer gwaith amddiffyn rhag llifogydd/lleddfu llifogydd, bydd angen i awdurdodau cynllunio lleol benderfynu a oes Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn ofynnol dan Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesu Effeithiau

Amgylcheddol) (Cymru) 2017. Pryd bynnag y bo modd, dylai gwarchod strwythurau naturiol sy'n amddiffyn rhag llifogydd, er enghraifft twyni tywod, fod yn opsiwn i'w ystyried bob amser a dylid ei integreiddio â chamau i sicrhau manteision eraill yng nghyd-destun Rheolaeth Integredig ar Barthau Arfordirol.

14.24 Hefyd, gall gwelliannau draenio tir a ganiateir dan Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995, fel y'i diwygiwyd, olygu bod Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn ofynnol dan Reoliadau Asesu Effeithiau Amgylcheddol (Gwaith Gwella Draenio Tir) 1999. Dylai datblygwyr gysylltu â'r awdurdod cynllunio mor gynnar â phosibl i ganfod a oes angen Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol ac, os felly, yr hyn y dylid ei gynnwys ynddo.

14.25 Gall perygl llifogydd fod yn elfen i'w hystyried fel rhan o ddatblygiadau y mae datganiad amgylcheddol yn ofynnol ar eu cyfer ac, os felly, bydd yn rhan o'r Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol. Mae hyn yn debygol o ddigwydd os bydd effaith datblygiad ar berygl llifogydd yn effeithio ar safleoedd cadwraeth dynodedig neu'n peryglu opsiynau rheoli afonydd a thraethlin neu gynlluniau gweithredu ar fioamrywiaeth. Nid yw'r amgylchiadau hyn yn gynhwysfawr a dylai datblygwyr gysylltu â'r awdurdod cynllunio i ganfod a yw Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn ofynnol. Ceir cyngor pellach ynghylch Asesu'r Effaith Amgylcheddol yn adran 6.2 y Llawlyfr Rheoli Datblygu a Chylchlythyr y Swyddfa Gymreig 11/99.